

TAMPEREEN YHTEISKOULUN LUKIO ILMAISUTAIDON ERITYISLUKIO OPINTO-OPAS 2022-2023

Tämän opinto-oppaan lisäksi löydät päivittyvän opinto-oppaan [TYKin kotisivuilta](#).

Sisällysluettelo

TYKIN ARVOT.....	3
YHTEYSTIEDOT	4
LUKUVUODEN AIKATAULUT	5
OPPIMISYMPÄRISTÖ	8
TIEDOTUS JA VIESTINTÄ	9
OPISKELUN TUKI.....	10
OPISKELUN KUSTANNUKSET.....	11
OPISKELU LUKIOSSA	12
LUKION SUORITTAMINEN.....	14
OPINTOJEN SUORITUSTAVAT	16
KORKEAKOULUOPINTOJA OSANA LUKIO-OPINTOJA.....	17
ARVIOINTI	18
YLIOPPILASTUTKINTO.....	19
KIELITARJONTA.....	20
OPINTOTARJONTA LOPS2021.....	21
KIELET.....	23
MATEMAATTISET AINEET	34
REAALIAINEET	42
TAITO- JA TAIDEAINEET	52
ILMAISUTAITO	57
OPINTO-OHJAUS.....	65
LUKIODIPLOMIT	67
YLI OPPIAINERAJOJEN	67

TYKin arvot

TYK – Sivistys, luovuus, vastuullisuus

Koulumme yhteiset arvot ovat sivistys, luovuus ja vastuullisuus ja koulumme tunnuslause on

Yhdessä persoonalliselle opintielle!

Arvot ja tunnuslause kuvaavat Tampereen yhteiskoulun lukion arkea, jossa jokaista kunnioitetaan ja jokainen saa olla oma itsensä. Jokainen tykkiläinen on tärkeä osa kouluyhteisöä ja vaikuttaa omalta osaltaan koulun hyvään ilmapiiriin ja on vastuussa omasta käytöksestään ja opinnoistaan.

Sivistys

Opiskelemme monipuolisia tietoja ja taitoja, joiden avulla opimme hahmottamaan maailmaa. Sivistys näkyy hyvänä käytöksenä, avoimuutena, henkisenä kypsytenä ja ajattelun taitoina. Lukiossa vaalimme koulun perinteitä ja kulttuuriperintöä ja pyrimme omalla toiminnallamme kehittämään niitä. Opimme toimimaan muuttuvassa maailmassa ja yhteiskunnassa.

Luovuus

Arvostamme luovaa työskentelyä, johon kuuluvat erilaisten ilmiöiden tarkastelu sekä uuden tuottaminen tieteissä ja taiteissa. Luovuuteen sisältyy oman ilmaisun lisäksi taito vastaanottaa ja arvostaa taide-elämyksiä.

Vastuullisuus

Olemme vastuussa itsestämme, omasta toiminnastamme ja oppimisestamme sekä hyvinvoinnistamme. Tunneimme vastuumme yhteisön jäsenenä ja kunnioitamme ja kannustamme muita. Työskentelemme ja toimimme vastuullisesti ja arvostamme yritteliäisyyttä sekä opimme ottamaan vastuuta ympäristöstä ja yhteiskunnasta.

Yhteystiedot

Tampereen yhteiskoulun lukio

Hallituskatu 32

33200 Tampere

Koulun sijainti [Google Maps](#)

TYK toimii kahdessa kiinteistössä TYKissä ja Tyllissä

Sähköposti: tyk@tyk.info

[Facebook](#)

[Instagram](#)

Kanslia

Kanslia avoinna koulupäivinä klo 9-13.15

Koulusihteeri Anne Salminen

050 441 2783

Rehtori

Tuija Flinck

050 330 1255

tuija.flinck@tyk.info

Opinto-ohjaajat

Liisa Huhta

040 723 6655

liisa.huhta@tyk.info

Opiskelijakunnan hallitus

Sähköposti:

tykhallitus@tyk.info

Apulaisrehtori

Jaana Hilden-Pohjola

050 449 1327

jaana.hilden-pohjola@tyk.info

Elsi Maijala

050 449 1385

elsi.maijala@tyk.info

Instagram:

[tykhallitus](#)

Jarna Pasanen

050 478 0080

jarna.pasanen@tyk.info

Facebook:

[tykhallitus](#)

Kirsi Sirkka

050 449 1394

kirsi.sirkka@tyk.info

Snapchat:

[tykhallitus](#)

Opettajat ja muu henkilökunta

Opettajien ja muun henkilökunnan yhteystiedot löydät [koulun kotisivuilta](#) ja Wilmasta. Wilma toimii ensisijaisena yhteydenpitovälineenä koulun ja opiskelijan sekä hänen huoltajansa välillä ja Wilma-viesti on helpoin tapa ottaa yhteyttä opettajaan tai muuhun henkilökuntaan. Sähköpostiosoitteet ovat muotoa etunimi.sukunimi@tyk.info.

Opiskelijakuntaan kuuluvat kaikki koulumme opiskelijat

Opiskelijakuntaan kuuluvat kaikki koulumme opiskelijat. Opiskelijakunnan hallituksen tarkoitus on valvoa lukiolaisten etua, edistää lukiolaisten asemaa sekä luoda omalla toiminnallaan mukava ja viihtyisä oppimisympäristö. Opiskelijat äänestävät opiskelijakunnan hallituksen puheenjohtajan, varapuheenjohtajan ja muut jäsenet syksyisin vaaleissa opiskelijakunnan yleiskokouksen jälkeen.

Opiskelijakunnan hallitus tekee yhteistyötä mm. muiden lukioiden ja oppilaitosten, Tampereen nuorisovaltuuston, Suomen Lukiolaisten Liiton ja erilaisten järjestöjen ja yritysten kanssa. Lisäksi se edustaa opiskelijoita koulun opettajainkokouksissa ja johtokunnan tapaamisissa läsnäolo- ja puheoikeudella.

TYKin opiskelijakunnan hallitus järjestää runsaasti erilaisia tapahtumia ja tempauksia lukuvuoden aikana sekä tukee erilaisia opiskelijoiden projekteja tarpeen mukaan myös rahallisesti. Hallitus etsii koko ajan aktiivista porukkaa mukaan kokouksiin, tapahtumatoimikuntaan ja kaikenlaiseen muuhun toimintaan. Kaikki siis rohkeasti mukaan opiskelijakunnan toimintaan!

Lukuvuoden aikataulut

TYÖ- JA LOMA-AJAT 2022-2023

Syyslukukausi 10.8.-21.12.2022

Syysloma 17.10.-23.10.2022

Lauantaityöpäivä Avoimet ovet 29.10.2022

Kouluvapaa 5.12.2022

Joululoma 22.12.2022-8.1.2023

Kevätlukukausi 9.1.-3.6.2023

Talviloma 27.2.-5.3.2023

Pääsiäisloma 6.4.-10.4.2023

[YO-koepäivät](#)

LUKUVUODEN 2022–2023 PERIODIRAJAT

1. Periodi	10.8. – 29.9.2022
2. Periodi	30.9. – 25.11.2022
3. Periodi	28.11.2022 – 3.2.2023
4. Periodi	6.2. – 5.4.2023
5. Periodi	11.4. – 3.6.2023

Päivittyvän tapahtumakalenterin löydät [kotisivuilta](#).

Lukujärjestys

Oppitunteja on pääsääntöisesti kolme kertaa viikossa ja oppitunnin pituus on 75 minuuttia. Tuntikaaviosta näkyy, minä viikonpäivänä ja mihin kellonaikaan palkin oppitunnit pidetään. Valintojen jälkeen oppitunnit, kellonajat ja tilat näkyvät myös Wilmassa opiskelijan lukujärjestyksessä. Lukujärjestys on jokaisessa periodissa erilainen.

TUNTIKAAVIO

	MAANANTAI	TIISTAI	KESKIVIIKKO	TORSTAI	PERJANTAI
oppitunnit alkavat klo 8.15, paitsi maanantaisin klo 9.15 tiimijän jälkeen	Tiimiaika 8.15 - 9.00	1 8.15-9.30	7 8.15-9.30	7 8.15-9.30	1 8.15-9.30
9.15 - 10.30 (ma) 9.45 - 11.00 (ti - pe)	3 9.15 - 10.30	2 9.45 - 11.00	6 9.45 - 11.00	6 9.45 - 11.00	2 9.45 - 11.00
	Ryhmänohjaus 10.30-11.00				
11.10 - 13.00	5	3	5	3	4
13.15 - 14.30	6	4	2	4	5
14.45 - 16.00/16.15	7	8a	1	8b	8c
		75min/90min		75min/90min	45 min/75min

- Maanantain aikataulu poikkeaa muiden koulupäivien aikataulusta.
- Ruokailut järjestetään klo 11.10-13.00. Ruokailu kestää 35 minuuttia. Ruokailuvuorot löytyvät Wilmasta.
- Päätösviikolla on voimassa oma tuntikaavionsa.
- Ryhmänohjaustuokioita järjestetään maanantaisin yleensä joka toinen viikko, mutta tarvittaessa myös useammin.
- Poikkeavista aikatauluista tiedotetaan Wilmassa.

Tiimiaika

Tiimiaika maanantaiaamuisin on tarkoitettu yhteistyöajaksi. Opettajat voivat järjestää tuolloin mm. aineryhmien ja työryhmien kokouksia ja opiskelijat voivat tehdä ryhmätöitä tai paritöitä tapaamalla toisiaan koululla tai Teamsissa. Tuolloin voidaan järjestää myös opettajien ja opiskelijoiden yhteisiä tapaamisia erilaisten projektien, opintomatkojen tms. suunnitteluun.

Ryhmänohjaus

Ryhmänohjaustuokioita järjestetään maanantaisin klo 10.30-11.00 yleensä joka toinen viikko, mutta tarvittaessa myös useammin. Lukuvuoden aikana voidaan järjestää myös pidempiä ryhmänohjaustuokioita. Ryhmänohjaukseen osallistuminen on osa koulutyötä ja kuuluu lukio-opintoihin. Ryhmänohjauksen tarkoitus on tukea opiskelijaa opinnoissa ja tarjota yhteisöllistä tukea opiskeluun matalalla kynnyksellä.

Ruokailu

Kouluruuan valmistaa ja tarjoilee Amica. [Ruokalistalla](#) on joka päivä myös kasvisvaihtoehto. Ruokailut järjestetään klo 11.10-13.00 oppitunnin aikana. Ruokatunnin pituus on 35 minuuttia. Ruokailuvuorot löytyvät Wilmasta.

Ruokalasta voi ostaa ylimääräiseksi jäänyttä kouluruokaa omaan rasiaan hintaan 1 €/rasia klo 12.30–13.00. Kukkaro ja luonto kiittävät!

Lukuvuoden tapahtumakalenteri

Lukuvuoden tapahtumista tiedotetaan tarkemmin Wilmassa. Lukuvuoden päivittyvän tapahtumakalenterin löydät myös [koulun kotisivulta](#).

Päätöviikon aikataulu

Periodin viimeisten päivien ajaksi tavanomainen lukujärjestys vaihtuu päätöviikkoaikatauluun, joka on näkyvillä Wilmassa.

Päätöviikolla samana päivänä ovat vain kahden eri palkin kaksoistunnit (2x75min)

- 1. kaksoistunti on klo 8.15-10.45
- 2. kaksoistunti on klo 11.00-14.05 (sisältää ruokailun 35 minuuttia)

Ruokailut ovat porrastetusti useassa vuorossa 2. kaksoistunnin aikana. Päätöviikoilla on käytössä oma ruokavuoroaikataulu, joka myös löytyy Wilmasta.

8.15-10.45	PALKKI 1	PALKKI2	PALKKI 3	PALKKI 4	PALKKI 5	PALKKI 6	PALKKI 7
10.45-11.00 välitunti							
11.00-14.05 (ruokailu 35 min)	PALKKI 2	PALKKI 3	PALKKI 4	PALKKI 5	PALKKI 6	PALKKI 7	PALKKI 8

Uusintakokeet

Hylättyä opintojaksoa/kurssia opiskelija saa yrittää uusia kerran uusintakuulustelussa tietyin ehdoin. Tutustu uusintakokeen ohjeistukseen ja aikatauluihin tarkemmin [kotisivulla](#).

Oppimisympäristö

Koulun tilat ja muut oppimisympäristöt

TYK toimii kahdessa kiinteistössä, Tykissä ja Tyllissä, jotka sijaitsevat kaupungin keskustassa Hallituskadulla vierekkäin. Opiskelijat voivat käyttää koulun tiloja arkisin klo 7.00–16.15. Muista ajoista on sovittava opettajan ja rehtorin kanssa.

Kirjasto

Kirjasto sijaitsee Tyllin kolmannessa kerroksessa. Se sopii hyvin itsenäiseen työskentelyyn. Kirjoja voi lainata joko päivystysaikoina tai ilmoittamalla kirjan hankintanumeron Wilma-viestillä kirjastonhoitajalle.

Ruokala

Tunnelmallinen ruokala Tiilenpää sijaitsee TYKin kellarikerroksessa. Ruokalasta on varattu yksi osa hiljaiselle ruokailulle. Tämä erillinen ruokailutila on nimeltään Rauhala. Kouluruoan valmistaa ja tarjoilee Amica.

Säilytyslokerot

Koulun käytävillä on opiskelijoiden käyttöön tarkoitettuja säilytyslokeroita. Lokeron varaamista kannattaa harkita todellisen käytön mukaan. Lokeroita voi tiedustella kansliasta.

Avaimen panttimaksu on 10 €. Lokeroiden vaihdon on ehdottomasti tapahduttava kanslian kautta!

Emme opi vain koulussa

Oppiminen ei rajoitu koulun seinien sisäpuolelle vaan opiskelijalla on mahdollisuus oppia myös erilaisissa ympäristöissä koulun ulkopuolella. Tampereen yhteiskoulun lukiolla on laaja yhteistyöverkosto ja teemme runsaasti yhteistyötä mm. ammattiteattereiden, muiden oppilaitosten ja erilaisten järjestöjen ja yritysten kanssa. TYKissä tehdään yhteistyötä paikallisten, valtakunnallisten ja kansainvälisten toimijoiden kanssa.

Kansainvälisyys

TYKin opiskelijana pääset osallistumaan kansainväliseen menoon ja meininkiin! Järjestämme joka vuosi lyhyitä opintomatkoja, kansainvälisiä projekteja sekä mahdollisuuksia syventyä vieraaseen kieleen ja kulttuuriin. Kansainvälinen toiminta tarjoaa uusia ystäviä ja huikeita elämyksiä. Opi niin kieltä kuin vuorovaikutustaitoa aidoissa tilanteissa.

Kansainvälisyyttä tukee lukiomme laaja kielitarjonta. A-kielenä koulussamme voi englannin lisäksi opiskella ruotsia, ranskaa, saksaa ja venäjää tai voit myös aloittaa aivan uuden B3-kielen, kuten ranskan, saksan, espanjan ja venäjän. Käytävillämme liikkuu monenmoista kielitaitajaa.

Käynnissä on parhaillaan sekä Nordplus- että Erasmus+-hankkeet. Tämän lisäksi opiskelijat voivat osallistua Euroopan nuorten parlamentin toimintaan. Moni tykkiläinen viettää vuoden vaihdossa ja TYKissä opiskelee vuosittain vaihto-opiskelijoita eri puolilta maailmaa. Kansainvälisyys on osa TYKin arkea. Lue lisää kansainvälisestä toiminnasta [kotisivulla](#) ja löydä oma tapasi olla mukana.

Digitaalinen oppimisympäristö

TYKissä varmistetaan, että kaikki opiskelijat ja opettajat kykenevät käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tarkoituksenmukaisesti ja monipuolisesti. Opiskelija käyttää opintojensa aikana laajasti erilaisia sähköisiä oppimisympäristöjä ja oppimisalustoja ja ohjelmia, joiden hallitseminen luo pohjaa jatko-opintoihin ja tulevaisuuden työelämätaidoille.

Lukio-opintojen alussa opiskelijat osallistuvat digiperehdytystunneille ryhmänsä kanssa. Opettajat ohjaavat opiskelijoita erilaisten ohjelmien ja oppimisalustojen sekä ylioppilaskokeessa käytettävän Abitti-ympäristön käytössä, minkä lisäksi koulussamme on erinomaiset digipalvelut saatavilla joka päivä.

IT-tukihenkilö Jimi Pitkäniitty on paikalla auttamassa klo 8-16 joka koulupäivä.

IT-päällikkö Pyy Nykänen vastaa koulun IT-toiminnasta ja auttaa myös arjen IT-asioissa tarvittaessa.

[Helpdesk](#)

[Ohjepankki](#)

Tykin it-laitteet

Syksyllä 2021 ja tämän jälkeen aloittavat opiskelijat saavat opiskelun ajaksi käyttöönsä kannettavan tietokoneen sekä kuulokkeet. Tietokoneet ovat koulun hallinnassa ja IT-osasto voi asentaa niihin etänä ohjelmia sekä muuttaa asetuksia tarvittaessa. Nämä tietokoneet toimivat Abitissa ja YO-kokeissa suoraan ilman erityisiä toimenpiteitä. Vanhemmat opiskelijat hankkivat koneensa itse ja huolehtivat niiden toiminnasta.

Koululla on lisäksi useita kymmeniä varakoneita, joita voi opettajan luvalla lainata tarvittaessa oppitunnille. Varakoneet sekä luokissa olevat koneet ovat Windows-läppäreitä. Musiikin, kuvataiteen ja elokuvatyön luokissa on käytössä Applen Mac-laitteita.

Tykin it-palvelut

Suurinta osaa TYKin IT-palveluista käytetään TYK-tunnuksella. Näihin palveluihin kuuluvat mm. Teams, sähköposti, Onedrive, Moodle sekä tulostaminen. Wilmaan kirjaututaan erillisellä tunnuksella, kuten myös osaan oppimisalustoista.

Tiedotus ja viestintä

Wilma on koulun ensisijainen viestintäkanava ja jokaisella opiskelijalla on velvollisuus seurata tiedotusta Wilmassa jokaisena koulupäivänä. Wilmasta opiskelija näkee lukujärjestyksen, opintosuoritukset ja opintovalinnat sekä viestit ja tiedotteet. Lisäksi Wilma toimii ensisijaisena yhteydenpitovälineenä koulun ja opiskelijan sekä hänen huoltajansa välillä. Opiskelija kirjaa Wilmaan myös oman henkilökohtaisen opintosuunnitelmansa.

Jokainen opiskelija saa opintojen alkaessa Wilmaan oman käyttäjätunnuksen ja salasanan. Alle 18-vuotiaiden huoltajilla on omat käyttäjätunnukset ja salasanat. Alaikäisen opiskelijan huoltajat seuraavat Wilmassa opintojen etenemistä, selvittävät opiskelijan poissaolot, viestivät tarvittaessa opettajien ja muun henkilökunnan kanssa, tekevät poissaoloanomuksia ja seuraavat koulun tiedotteita.

Wilma-viesti on helpoin tapa ottaa yhteyttä opettajaan tai muuhun henkilökuntaan. Yhteystiedot löytyvät [koulun kotisivuilta](#) ja Wilmasta.

Opiskelun tuki

Ryhmänohjaus

Jokainen opiskelija kuuluu ryhmänohjausryhmään, jonka ohjaaja on opiskelijan lähiaikuinen. Hän seuraa opintojesi etenemistä ja hänen kanssaan voit keskustella kaikesta mielen päällä olevasta. Ryhmänohjaajan tapaat säännöllisesti ryhmänohjaustuokiossa omassa kotiluokassa sekä vuosittaisissa keskusteluvarteissa. Myös kotiväki voi tarvittaessa olla ryhmänohjaajaan yhteydessä.

[Ryhmänohjaajien yhteystiedot](#)

Opinto-ohjaus

Jokaiselle ryhmänohjausryhmälle on nimetty oma opinto-ohjaaja, joka vastaa ohjauksen käytännön järjestämisestä. Opot auttavat sinua opiskeluohjelman suunnittelussa ja tulevaisuuden miettimisessä. Jos mietit muutoksia opiskeluohjelmaasi, ota yhteyttä omaan opoosi.

Ohjausta saa sekä henkilökohtaisesti, pienryhmissä että luokkatunneilla. Opot ovat koululla päivittäin, pääsääntöisesti klo 9-15. Voit varata tapaamisajan joko wilma-viestillä tai suoraan opoltasi.

[Opinto-ohjaajien yhteystiedot](#)

Erityisopetus

Erityisopetukseen kuuluu LUKI-vaikeuksien testaaminen ja kuntoutus sekä opiskelijoiden tukeminen erilaisissa oppimisvaikeuksissa oppiaineesta riippumatta.

Opiskeluhoolto

Opiskelijat ovat oikeutettuja opiskeluhoillon palveluihin, joihin kuuluvat terveydenhoitajan, koululääkärin, lukiopsykologin, suun terveydenhuollon ja lukiokuraattorin palvelut. Lue lisää opiskelun tuesta [koulun sivulla](#).

Opiskelun kustannukset

Oppivelvollisuuden laajentaminen ja toisen asteen maksuttomuus

Oppivelvollisuus pitenee toiselle asteelle 18 ikävuoteen. Oppivelvollisuus jatkuu siihen asti, kunnes nuori on suorittanut toisen asteen koulutuksen tai täyttää 18 vuotta.

Oppivelvollisuuden laajentaminen tulee voimaan vuonna 2021 ikäluokka kerrallaan. Velvoite hakeutua ja jatkaa toisen asteen koulutuksessa koskee niitä opiskelijoita, jotka keväällä 2021 ovat perusopetuksen 9. luokalla (pääosin vuonna 2005 syntyneet). Tästä ikäluokasta alkaen oppivelvollisuuden laajentaminen koskee kaikkia peruskoulusta toiselle asteelle siirtyviä nuoria.

[Tietoa oppivelvollisuudesta](#)
[Oppivelvollisuuslaki](#)

Opetus ja ohjaus sekä päivittäinen ruokailu on jokaiselle opiskelijalle maksutonta. Näiden lisäksi oppivelvollisuuden laajentuessa opiskelijalle maksuttomiksi tulevat

- opetuksessa tarvittavat oppikirjat ja muut materiaalit
- opintojen suorittamiseksi tarvittava tietokone sekä tarvittavat ohjelmistot
- ylioppilastutkinnon suorittamiseksi edellytettävät viisi koetta, myös hylättyjen uusiminen
- vähintään seitsemän kilometrin koulumatkat ilman omavastuusuutta

Opintoja täydentävä vapaaehtoinen toiminta, kuten opintoretket, vierailut tai tapahtumat voivat olla maksullisia.

[Lue lisää toisen asteen maksuttomuudesta](#)

Opintotuki ja koulumatkatuki maksuttomuuden piirissä oleville.

Maksuttomaan koulutukseen oikeutettu opiskelija ei voi saada opintorahan oppimateriaalilisää. Muuta opintotukea hän voi saada samoin kuin muut opiskelijat. Maksuttoman koulutuksen opiskelija voi saada koulumatkatukea, jos koulumatka on yhteen suuntaan vähintään 7 kilometriä. Tukea on haettava Kelan koulumatkatukilomakkeella aina lukuvuodeksi kerrallaan. Lomakkeen löytää [Kelan sivuilta](#). Koulumatkatuen hakemisesta tiedotetaan tarkemmin Wilmassa.

Opiskelukustannukset niille, jotka eivät ole maksuttomuuden piirissä

Opetus ja ohjaus sekä päivittäinen ruokailu on jokaiselle opiskelijalle maksutonta. Lukiossa opiskelukustannuksia kertyy tietokoneesta, oppimateriaalista, muista opiskelutarvikkeista (kuten urheiluvälineistä), ylioppilaskokeesta sekä mahdollisista tapahtumista ja retkistä.

Opintotukea ja oppimateriaalilisää voi hakea verkossa [KELAn kotisivuilla](#) tai täyttämällä ja palauttamalla hakemuslomakkeen koulun kansliaan. KELAn koulumatkatuki haetaan joka lukuvuodelle erikseen täyttämällä ja palauttamalla KELAn koulumatkatukihakemus koulun kansliaan.

Lue lisää opintososiaalisista etuuksista [KELAn sivuilta](#). Opintotukiasioissa neuvovat koulusihteeri ja lukiokuraattori.

Opiskelu lukiossa

Läsnäolo

Opiskelijalla on velvollisuus osallistua opetukseen, jollei hänen poissaololleen ole perusteltua syytä (LL 30§). Säännöllinen osallistuminen opetukseen on lukio-opintojen suorittamisen edellytys. Mikäli poissaoloja on niin runsaasti, että arvioinnin edellytykset eivät täyty, on kyseinen opintojakso/kurssi opiskeltava uudelleen. TYKissä opiskelijoita halutaan ohjata vastuulliseen toimintaan myös poissaolojen ilmoittamisessa ja selvittämisessä.

Poissaolojen selvittäminen

- Opettaja merkitsee poissaolon oppitunnilta Wilmaan ja poissaolot selvitetään Wilmassa viipymättä.
- Alaikäisen poissaolon Wilmassa selvittää huoltaja. Täysi-ikäinen opiskelija selvittää poissaolonsa itse.
- Ennalta tiedossa olevaan poissaoloon on anottava lupa. Kolmeen päivään asti luvan myöntää ryhmänohjaaja ja pidempiin rehtori. Poissaoloanomus tehdään Wilmassa erillisellä lomakkeella.
- Jos sairaus kestää enemmän kuin kolme päivää, on asiasta ilmoitettava ryhmänohjaajalle.
- Kahden viikon tai sitä pidemmästä poissaolosta on aina tuotava lääkärintodistus kansliaan.
- Ryhmänohjaaja seuraa läsnäoloa ja opintojen edistymistä säännöllisesti.

Myöhästymiset

Vastuulliseen opiskeluun kuuluu, että oppitunneille saavutaan ajoissa ja määräaikoja noudatetaan. Näin kunnioitetaan muita eikä häiritä muiden oppimista. Täsmällisyys ja määräaikojen noudattaminen ovat tärkeitä työelämätaitoja, joiden omaksumista TYKissä halutaan edistää. Opettaja merkitsee myöhästymiset Wilmaan ja ryhmänohjaaja seuraa myöhästymismerkintöjä säännöllisesti.

Järjestyssäännöt

Yhteiset säännöt ovat tärkeitä päivittäisen työn rauhallisen sujumisen, yhteisön jäsenten viihtyvyyden ja turvallisuuden vuoksi. Ne myös ohjaavat kouluyhteisön jäseniä vastuun ottamiseen omasta ja yhteisön toiminnasta.

[Järjestyssäännöillä](#) luodaan edellytyksiä koulutyön onnistumiselle.

TYKissä ei hyväksytä kiusaamista missään muodossa ja siihen puututaan aina.

Kiusaamiseen puuttuminen kuuluu jokaiselle kouluyhteisön jäsenelle.

Voit kertoa kiusaamiskokemuksestasi tai havainnoistasi kenelle tahansa henkilökunnan jäsenelle tai ilmoittaa asiasta koulun häirintäyhdyshenkilölle suoraan tai Wilman lomakkeen kautta. Kaikki ilmoitukset kiusaamisesta käsitellään luottamuksellisesti.

SIVISTYS
LUOVUUS
VASTUULLISUUS

Lukion suorittaminen

Uusi opetussuunnitelma LOPS2021 astuu voimaan 1.8.2021 ja tuolloin lukio-opintonsa aloittavat opiskelijat opiskelevat sen mukaisesti opintojaksoilla, joiden laajuutta mitataan opintopisteillä. Aiemmin opintonsa aloittaneet opiskelijat jatkavat opintonsa loppuun asti nykyisen opetussuunnitelman LOPS2016 mukaisesti kurseilla eikä opetussuunnitelma siis vaihdu kesken opintojen. Koulussa on käytössä kaksi opetussuunnitelmaa rinnakkain, mikä vaatii tarkkuutta opintojen suunnittelussa tämän siirtymävaiheen aikana.

[LOPS2021](#)

[LOPS 2016](#)

Opiskelu aika

Lukion suoritus aika on yleensä 3 vuotta. Opiskeluajan pidentäminen 3,5 tai 4 vuoteen on mahdollista erityisistä syistä. Opiskeluajasta keskustellaan aina opinto-ohjaajan kanssa.

Henkilökohtainen opintosuunnitelma

Opiskelija laatii itselleen henkilökohtaisen opintosuunnitelman, joka sisältää opiskelusuunnitelman, ylioppilastutkintosuunnitelman sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman. Henkilökohtainen opintosuunnitelma laaditaan opintojen alussa ja sitä päivitetään säännöllisesti opintojen edetessä koko lukio-opintojen ajan. Opiskelija saa apua ja ohjausta opintosuunnitelmansa päivittämiseen opinto-ohjaajalta, ryhmänohjaajalta, erityisopettajalta, aineenopettajilta sekä rehtorilta. Opiskelija päivittää henkilökohtaista opintosuunnitelmaansa Wilmaan.

Pakollisten opintojen vähentäminen

Opiskelijalla, joka suorittaa 12 ilmaisutaitokurssia/24 opintopistettä ilmaisutaito-opintoja, on oikeus jättää pois enintään 8 kurssia/16 opintopistettä pakollisista opinnoista. Jokaisessa oppiaineessa opiskelijan on kuitenkin suoritettava vähintään puolet valtakunnallisista pakollisista opinnoista. Jos oppiaineessa on vain yksi pakollinen kurssi/opintojakso, sitä ei voi jättää pois.

Oppiaineissa, joissa osallistut ylioppilaskokeeseen, et voi jättää pois pakollisia opintoja, sillä osallistumisoikeus edellyttää pakollisten opintojen suorittamista.

TYK on erityinen

TYKillä on ilmaisutaidon erityistehtävä, mikä näkyy ja kuuluu koulun kaikessa toiminnassa.

Tampereen yhteiskoulun lukiolla on laaja yhteistyöverkosto ja teemme runsaasti yhteistyötä mm. ammattiteattereiden, muiden oppilaitosten ja erilaisten järjestöjen ja yritysten kanssa. TYKissä tehdään yhteistyötä paikallisten, valtakunnallisten ja kansainvälisten toimijoiden kanssa.

Tampereen yhteiskoulun lukiossa järjestetään joka lukuvuosi useita oppiainerajat ylittäviä opintojaksoja ja produktioita. Nämä kokonaisuudet voivat vaihdella vuosittain.

Tampereen yhteiskoulun lukiossa opiskelija voi suorittaa lukiodiplomin seuraavilla aloilla:

- kuvataide
- liikunta
- media
- musiikki
- tanssi
- teatteri

Lukion suorittaminen LOPS2021

Lukio-opintonsa 1.8.201 aloittavat opiskelijat

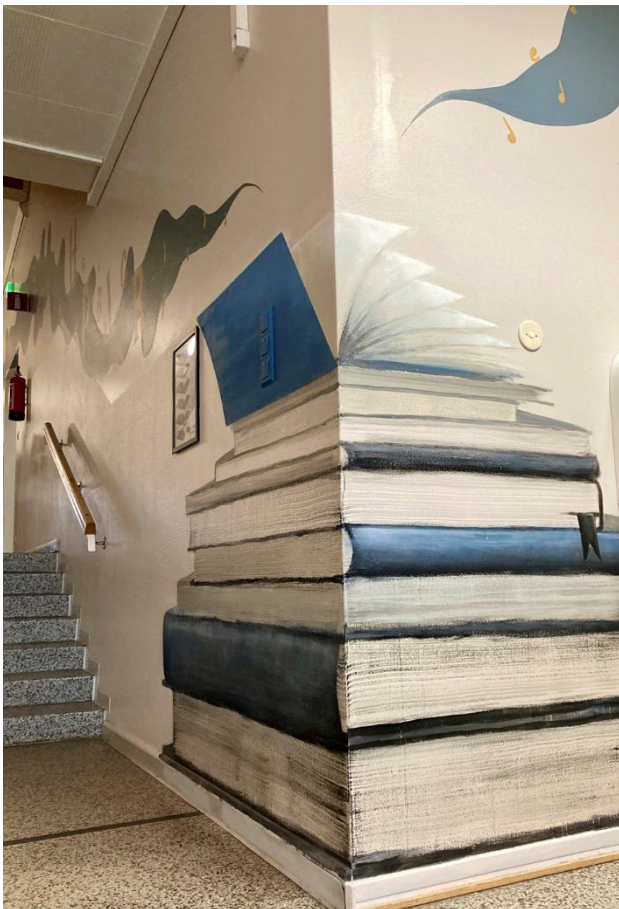
Nuorille tarkoitetun lukiokoulutuksen oppimäärän laajuus on 150 opintopistettä. Lukio-opinnot muodostuvat pakollisista ja valtakunnallisista valinnaisista opinnoista. Oppimäärään voi lisäksi sisältyä lukiodiplomeita ja muita valinnaisia opintoja. Kaikki ilmaisutaito-opinnot ovat koulukohtaisia valinnaisia opintoja. Opiskelija voi sisällyttää tutkintoonsa enintään 24 opintopistettä ilmaisutaito-opintoja.

Opiskelija on suorittanut lukion oppimäärän silloin, kun hän on suorittanut oppiaineiden oppimäärät hyväksytysti ja lukio-opintojen vähimmäismäärä 150 opintopistettä täyttyy. Lukion oppimäärän tulee sisältää vähintään 20 opintopistettä valtakunnallisia valinnaisia opintoja. Muista kuin pakollisista ja valtakunnallisista valinnaisista opinnoista voidaan lukea mukaan lukion oppimäärään vain opiskelijan hyväksytysti suorittamat opinnot. K-merkinnät (keskeytetty) ja T-merkinnät (täydennettävä) eivät ole opintosuorituksia.

Lukion suorittaminen LOPS2016

Lukion oppimäärän hyväksytyssä suorittamisessa täytyy huomioida seuraavaa:

- opiskelijan kurssimäärä 75 kurssia täyttyy
- opiskelija on suorittanut kaikki valtakunnalliset pakolliset kurssit TAI opiskellut vähintään 12 kurssia ilmaisutaitoa, jolloin voi tietyin ehdoin vähentää 8 kurssia pakollisia opintoja
- opiskelija on suorittanut vähintään 10 valtakunnallista syventävää kurssia
- opiskelija on suorittanut hyväksytysti kaikki opinto-ohjelmansa oppiaineet (= nelosia ei ole liikaa)
- hylätty koulukohtainen kurssi ei ole mukana kokonaiskurssimäärässä
- K-merkinnät (keskeytetty) ja T-merkinnät (täydennettävä) eivät ole kurssisuorituksia

Opintojen suoritustavat

Lähiopetus

Opintojen ensisijainen suoritustapa on ryhmässä tapahtuvaan lähiopetukseen osallistuminen. Joissakin tilanteissa tarkoituksenmukaisin suoritustapa voi olla jokin muu suoritustapa.

Itsenäinen opiskelu

Lukio-opintoja voidaan suorittaa myös itsenäisesti opiskellen. Yleensä oppiaineen ensimmäistä opintojaksoa/kurssia ei kuitenkaan suositella suoritettavaksi itsenäisesti. Itsenäisestä suorittamisesta sovitaan aineenopettajan kanssa, joka arvioi itsenäisen suorittamisen edellytykset.

Itsenäisesti opiskeltävien opintojen tavoitteet ovat samat kuin kuin lähiopetuksen opintojen, mutta arviointitavat voivat poiketa lähiopetuksen opinnoista. Opettaja selvittää arviointiperusteet opiskelijalle ennen suorituksen aloittamista. Itsenäinen kurssi/opintojakso on suoritettava hyväksytyllä arvosanalla (vähintään arvosana 5).

Verkko-opiskelu

Opiskelijan on mahdollista suorittaa muiden oppilaitosten tarjoamia verkkokursseja osana opintojaan. Verkkokursseja on tarjolla mm. Nettilukiossa ja aikuislukioissa. Myös yliopistot ja korkeakoulut tarjoavat verkkokursseina toteutettavia opintoja, jotka voidaan rehtorin päätöksellä hyväksyä osaksi lukio-opintoja. Kysy aiheesta lisää opinto-ohjaajalta.

Muulla suoritettut opinnot

Opintoja voi suorittaa myös muualla kuin omassa koulussa. Muualla suoritettavien opintojen hyväksymisestä ja vastaavuuksista päättää rehtori.

Osaamisen tunnustaminen ja opintojen hyväksilukeminen

Opiskelija voi hakea lukion rehtorilta osaamisen tunnustamista muualla suoritetuista opinnoista tai muutoin hankitusta osaamisesta. Opiskelijan tulee esittää luotettava selvitys opinnoistaan tai osaamisestaan. Tunnustamista varten lukio voi pyytää opiskelijaa täydentämään näyttöään suhteessa lukiokoulutuksen tavoitteisiin esimerkiksi kokeella tai muulla lisänäytöllä. Rehtori varmistaa, että muualla suoritettujen opintojen sisällöt ja laajuus tai muutoin hankittu osaaminen vastaavat lukio-opetuksen tavoitteita.

Opintojen hyväksilukemisella ja osaamisen tunnustamisella vältetään opintojen päällekkäisyyttä. Yksittäisten opintokokonaisuuksien hyväksi lukemisen arvioi opiskelijan esittämien todistusten tai kyseisen oppilaitoksen opetussuunnitelman perusteella rehtori.

Korkeakouluopintoja osana lukio-opintoja

Keskustele korkeakouluopinnoista aina ensin lukion opinto-ohjaajan kanssa.

KOROTA-opinnot

KOROTA-tarjottimella Tampereen yliopisto, Tampereen kesäyliopisto ja Tampereen ammattikorkeakoulu tarjoavat korkeakoulutasoisia opintoja lukiolaisille. Kaikille yleisellä [KOROTA-tarjottimella](#) oleville kursseille ilmoittaudutaan palvelun sähköisellä lomakkeella. Lue ohjeet ennen kuin ilmoittaudut. Ilmoittautumisen jälkeen opinto-ohjaaja ja rehtori hyväksyvät tai hylkäävät ilmoittautumisen. Saadaksesi opinnot osaksi lukion oppimäärää, toimita todistus koulun kansliaan.

Tampereen kesäyliopisto

[Tampereen kesäyliopisto](#) tarjoaa opintoja lukiolaisille pääosin kesällä, mutta myös kevään lukulomalla. Muista kuin Korota-tarjottimella olevista kursseista opiskelija maksaa itse kurssimaksun, jonka suuruus ilmenee kurssikuvauksesta.

Tutustumisopinnot

Monet yliopistot ja korkeakoulut järjestävät lukio-opiskelijoille lyhyitä kursseja, joilla pääsee tutustumaan kyseiseen koulutusalaan ja osa näistä kursseista voidaan lukea osaksi korkeakouluopintoja ja lukio-opintoja. Näistä tutustumisopinnoista korkeakoulut käyttävät usein nimitystä tutustumiskurssit tai kurkistuskurssit ja sillä hakusanalla löydät helposti eri korkeakoulujen tarjontaa lukiolaisille. Kun löydät sopivan kurssin, ole yhteydessä opinto-ohjaajaan ja rehtoriin, joka päättää kurssin hyväksymisestä osaksi lukio-opintoja.

Haaga-Helia

Haaga-Helia ja Yksityiskoulujen Liitto ovat sopineet yhteistyöstä, jonka myötä sopimukseen kuuluvilla kouluilla on mahdollisuus tarjota maksuttomia amk-opintoja lukiolaisilleen. [Haaga-Helian opintotarjonnassa](#) on 1-2 opintopisteen lukiolaisille tarjottavia kursseja sekä 3-5 opintopisteen avoin amk-kursseja, joihin varataan lukiolaiskiintiö. Lukiolaiset suorittavat opintoja avoin amk-statuksella, mikä edellyttää tunnistautumista opiskelijaksi ennen kurssille pääsyä. Opiskelijan tulee myös täyttää opiskelusopimus ennen kuin tunnukset toimivat Haaga-Helian järjestelmissä. Lukiolaisten sopimuksen puitteissa tekemät kurssit ovat maksuttomia.

Oppimisympäristönä Haaga-Heliassa on Moodle. Verkkokursseilla hyödynnetään Teams- ja/ tai Zoom -sovelluksia. Yksi opintopiste vastaa 27 työtuntia mukaan lukien itsenäinen työskentely. AMK-opiskelu vaatii innostuksen lisäksi itseohjautuvuutta. Arviointi tapahtuu skaalalla hylätty – kiitettävä 5. Opinnot on mahdollista hyödyntää myöhemmin osana korkeakoulututkintoa.

Opiskelija saa opintosuoritusotteen Haaga-Helian opintopalveluilta pyydettyä tai voi ladata sähköisesti varmennetun otteen itse. Näin tieto tehdyistä opintopisteistä kulkee lukiolle. GDPR-rajoitusten takia Haaga-Helia ei voi ilmoittaa osallistujien nimiä lukioille.

Arviointi

Opintojakson/kurssin arviointi

Opintojaksot/kurssit arvioidaan joko numeroin tai suoritusmerkinnällä opetussuunnitelmassa LOPS2016/LOPS2021 määritellyllä tavalla. Numeroarvosanat ovat seuraavat: 4 (hylätty), 5 (välttävä), 6 (kohtalainen), 7 (tydyttävä), 8 (hyvä), 9 (kiitettävä) ja 10 (erinomainen). Suoritusmerkinnät ovat S (suoritettu) ja H (hylätty). Opettaja ilmoittaa opintojakson/kurssin alussa, millä perusteilla se arvioidaan.

Jos opintojakson/kurssin suoritukset ovat kesken (esimerkiksi koe puuttuu), arvosanaksi annetaan T (= täydennettävä). Tämän arvosanan suorittamisesta on sovittava kyseisen opettajan kanssa mahdollisimman pian.

Keskeytetystä opintojaksosta/kurssista annetaan merkintä K (= keskeytetty). Keskeytettyä opintojaksoa/kurssia ei voi täydentää, vaan se on opiskeltava uudelleen saadakseen suorituksen.

Hylättyä opintojaksoa/kurssia opiskelija saa yrittää uusia kerran uusintakuulustelussa tietyin ehdoin. Tutustu uusintakokeen ohjeistukseen ja aikatauluihin tarkemmin [täällä](#).

Opiskelija voi yrittää korottaa hyväksytyä arvosanaa suorittamalla opintojakson/kurssin uudelleen. Lopulliseksi arvosanaksi tulee kyseisistä suorituksista parempi.

Päätösarviointi

Oppiaineen oppimäärän arvosana määräytyy opiskelijan opiskeleminen pakollisten ja valtakunnallisten valinnaisten opintojaksojen/pakollisten ja valtakunnallisten syventävien kurssien arvosanojen aritmeettisena keskiarvosanana. Keskiarvon perusteella määräytyvää arvosanaa ei voi alentaa.

Jos opiskelijan osaaminen on opiskelun loppuvaiheessa selvästi arvosanojen keskiarvoa parempaa, päätösarvosanaa voidaan korottaa. Opiskelija voi korottaa päätösarvosanaa myös erillisessä korotustentissä, josta tiedotetaan erikseen Wilmassa.

Ylioppilastutkinto

Ylioppilastutkinnon kokeet järjestetään kahdesti vuodessa, keväällä ja syksyllä. Tutkintoon kuuluvat kokeet voidaan suorittaa yhdellä kerralla tai hajautetusti enintään kolmena peräkkäisenä suorituskertana.

Ylioppilaskokeeseen osallistuminen edellyttää, että opiskelija on opiskellut ennen kokeeseen osallistumista vähintään asianomaisen oppiaineen pakolliset kurssit. Huomioitavaa on, että **ylioppilaskirjoitusten kokeiden tehtävät perustuvat kyseisen aineen valtakunnallisiin pakollisiin ja valinnaisiin opintojaksoihin/syventäviin kursseihin** eli kannattaa opiskella kaikki mahdolliset opinnot niistä aineista, jotka kirjoittaa.

Ylioppilastutkinto uudistuu keväällä 2022

Nykyiseen ylioppilastutkintoon kuuluu vähintään neljä koetta, joista äidinkielen koe on kaikille pakollinen. Kokelas valitsee kolme muuta tutkintonsa pakollista seuraavien neljän kokeen joukosta:

- toisen kotimaisen kielen koe
- yksi vieraan kielen koe
- matematiikan koe ja
- yksi reaaliaineissa järjestettävä koe

Näistä vähintään yhden kokeen on oltava pitkään oppimäärään perustuva koe (A-kieli, pitkä matematiikka). Kokelas voi lisäksi sisällyttää tutkintoonsa yhden tai useamman ylimääräisen kokeen.

Jos opiskelija aloittaa ylioppilastutkinnon suorittamisen keväällä 2022 tai sen jälkeen, hänen on suoritettava viisi yo-koetta, joihin sisältyy äidinkielessä ja kirjallisuudessa järjestettävä koe sekä valinnan mukaan vähintään kolme koetta edellä mainitusta ryhmästä (matematiikka, toisen kotimaisen kielen, vieras kieli ja reaaliaineen koe). Opiskelija päättää itse, minkä viidennen kokeen suorittaa, esimerkiksi toisen reaaliaineen kokeen tai vieraan kielen. Lisäksi opiskelija voi edelleen halutessaan sisällyttää tutkintoon muita kokeita.

Ilmoittautuminen

Kokelaan on ilmoittauduttava kirjallisesti kutakin tutkintokertaa ja koetta varten lukion kansliaan. Lue tarkemmat ohjeet [kotisivulta](#). Myös tutkinnon täydentäjät ja korottajat ilmoittautuvat ajoissa kansliaan sähköpostitse osoitteeseen tyk@tyk.info tai anne.salminen@tyk.info. Valitettavasti tilanpuutteen vuoksi koulu voi vastaanottaa ilmoittautumisia vain Tykistä valmistuneilta opiskelijoilta.

Lue lisää yo-kokeista [koulun kotisivulta](#) ja Ylioppilastutkintolautakunnan [sivuilta](#).

Kielitarjonta

Laajan kielivalikoimamme ansioista voit opiskella A-kielenä englantia, ranskaa, ruotsia, saksaa ja venäjää tai jatkaa yläkoulussa aloittamasi kielen opiskelua. Entäpä jos tutustuisit aivan uuteen kieleen ja kulttuuriin? Tarjolla on espanjaa, ranskaa, saksaa ja venäjää alkeista alkaen. Ilmiöpohjaisilla kursseilla sinulla on mahdollisuus opiskella esimerkiksi yhteiskuntaoppia englanniksi.

Kieliopinnot vievät sinut tutkimusretkelle erilaisiin kulttuureihin ja tapoihin. Voit osallistua kansainväliseen toimintaan esimerkiksi Euroopan nuorten parlamentissa tai Erasmus- vaihto-ohjelmissa. Koulussamme tapaavat vaihto-opiskelijoita eri puolilta maailmaa. TYKissä on mahdollista opiskella laajasti eri kieliä ja saavuttaa vankka kielitaito, josta on hyötyä ja iloa koko elämän ajan.

KIELET	A	B1	B2	B3
englanti	X			
espanja			X *	X
ranska	X		X **	X
ruotsi	X	X		
saksa	X		X **	X
venäjä	X ***		X *	X

*opetus yhdessä B3-oppimäärän kanssa

**opetus osin yhdessä B3-oppimäärän kanssa

***itsenäinen opiskelu opettajan ohjauksessa

OPPIMÄÄRÄ	KIELET
A	englanti, ranska, ruotsi, saksa, venäjä
B1	ruotsi
B2	espanja, ranska, saksa, venäjä
B3	espanja, ranska, saksa, venäjä

Opintotarjonta LOPS2021

KIELET.....	23
MATEMAATTISET AINEET	34
REAALIAINEET	42
TAITO- JA TAIDEAINEET	52
ILMAISUTAITO	57
OPINTO-OHJAUS	65

---

pa = pakollinen opintojakso

vv = valtakunnallinen valinnainen opintojakso

kv = koulukohtainen valinnainen opintojakso

kt = koulukohtainen temaattinen opintojakso

oo = suoritetaan opetukseen osallistumalla (ei voi suorittaa itsenäisesti)

op = opintopiste

Kielet

ÄIDINKIELI JA KIRJALLISUUS.....	24
A-KIELI ENGLANTI	25
A-KIELI RANSKA, SAKSA, VENÄJÄ	26
A-KIELI RUOTSI (TOINEN KOTIMAINEN).....	27
B1-KIELI RUOTSI (TOINEN KOTIMAINEN)	28
B2-KIELI RANSKA, SAKSA	29
B3-KIELI ESPANJA, RANSKA, SAKSA, VENÄJÄ	30

---

pa = pakollinen opintojakso

vv = valtakunnallinen valinnainen opintojakso

kv = koulukohtainen valinnainen opintojakso

kt = koulukohtainen temaattinen opintojakso

oo = suoritetaan opetukseen osallistumalla (ei voi suorittaa itsenäisesti)

op = opintopiste

Äidinkieli ja kirjallisuus

Suomen kieli ja kirjallisuus

ÄI2+ÄI3 Kieli ja vuorovaikutus 2 op (pa)

Opintojaksolla opiskelija perehtyy harjoitusten avulla kielen merkitykseen sekä erilaisiin käsityksiin kielestä. Lisäksi hän täydentää kieliprofiiliaan ja syventää tekstien tuntemustaan tutustumalla tekstilajeihin sekä tekstilajiperheisiin. Opiskelija kehittää vuorovaikutus- ja ryhmäviestintätaitojaan.

ÄI1 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen 2 op (pa, opintojakson ÄI2+ÄI3 jälkeen)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet. Opiskelija harjoittelee monipuolisesti sekä erilaisten tekstilajien tunnistamista että niiden luontevaa hyödyntämistä oman tekstin kirjoittamisessa. Opiskelija vahvistaa kykyään hyödyntää saamaansa vertais- ja asiantuntijapalautetta oman tekstinsä kehittämisessä.

ÄI4 Kirjallisuuden keinoja ja tulkintaa 2 op (pa, numerojärjestys)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija tuntee kauno- ja tietokirjallisuuden lajeja ja ilmaisukeinoja. Opiskelija syventää erilaisten kaunokirjallisten tekstien luku- ja analysointitaitojaan käsitteistöä hyödyntäen. Opiskelijan taidot keskustella kirjallisuudesta kehittyvät, ja rohkeus perustella omat tulkinnat niin suullisesti kuin kirjallisesti kasvaa.

ÄI5 Tekstit ja vaikuttaminen 2 op (pa, numerojärjestys)

Opintojaksolla opiskelijan medialukutaito ja -kriittisyys syvenyvät mediatekstien argumentaatiota analysoimalla. Opiskelijan argumentointitaidot parantuvat niin suullisten kuin kirjallisten tehtävien avulla. Opintojaksolla tutustutaan tietokirjallisuuteen.

ÄI6+ÄI7 Kirjoitustaito ja vuorovaikutus 2 op (pa, numerojärjestys)

Opintojakson tavoitteena on syventää kirjoitusprosessissa tarvittavia taitoja, kuten erilaisten aineistojen käyttämistä. Opiskelija tulee tietoisemmaksi tekstien rakenteista, kielestä ja ilmaisutavoista. Vuorovaikutustaidot ja ymmärrys erilaisista vuorovaikutustilanteista kehittyvät.

ÄI8 Kirjallisuus ja konteksti 2 op (pa, numerojärjestys)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija oppii tarkastelemaan länsimaista kirjallisuutta sen eri konteksteissa, ymmärtää tyylikausien merkityksen kirjallisuudessa ja oppii havainnoimaan eri tyylikausien piirteitä. Opiskelija tuntee oleellisia kaunokirjallisuuden klassikoita ja hahmottaa kirjallisuuden merkityksen osana kulttuurikontekstia.

ÄI9 Puheviestintätaitojen syventäminen 2 op (vv, vapaa opintojakson ÄI05 jälkeen)

Opintojakson tavoitteena on syventää ja monipuolistaa erityisesti jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavia puhe- ja vuorovaikutustaitoja. Opiskelija oppii toimimaan eettisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa ja ymmärtämään vuorovaikutuksen kulttuurisia piirteitä ja kontekstisidonnaisuutta.

ÄI10 Kirjoitustaitojen syventäminen 2 op (vv, numerojärjestys)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija kehittää monipuolisin käytännön harjoituksin kirjallista ilmaisukykyään ja taitoaan tuottaa aineistoa hyödyntävä, harkitusti laadittu asiatyylinen, omaääninen teksti. Opiskelija harjaantuu tarkastelemaan omaa osaamistaan suhteessa valtakunnallisiin arviointikriteereihin. Valmiudet ja luottamus omiin mahdollisuuksiin menestyä ylioppilastutkinnon kirjoitustaidon kokeessa vahvistuvat.

Äi11 Lukutaitojen syventäminen 2 op (vv, numerojärjestys)

Opintojaksolla opiskelija syventää analyttistä, kriittistä ja kulttuurista lukutaitoaan. Opiskelija saa valmiuksia äidinkielen lukutaidon ylioppilaskokeeseen ja selkeän vastaustekstin kirjoittamiseen. Opiskelija kertaam monimuotoisten tekstien erittely- ja tulkintataitojaan sekä harjaantuu tekemään päätelmiä tekstihavaintojensa pohjalta. Taito valikoida ja käyttää sopivia käsitteitä tekstien tutkimisessa vahvistuu.

Äi12 LUKI - Tukea lukemiseen ja kirjoittamiseen 2 op (kv, vapaa, oo)

Opintojakso järjestetään yhdessä erityisopetuksen kanssa niille opiskelijoille, joilla on todettu lukipulma. Opiskelija vahvistaa koulussa kirjoitettavien tekstien tuntemustaan ja harjoittelee erilaisia lukemisen ja kirjoittamisen tekniikoita. Tavoitteena on kehittää ajankäytön suunnittelutaitoja ja oppia hyödyntämään omia vahvuuksia kirjoittajana ja lukijana.

Äi13 Sisällön tuottaminen 2 op (kv, vapaa, oo)

Opintojaksolla opiskelija tutustuu journalismin teksteihin käytännössä ja oppii tuottamaan monimediallisia sisältöjä TYKin julkaisuihin. Prosessikirjoittamisen, oman tekstin muokkaamisen sekä tiimityöskentelyn taidot harjaantuvat. Opiskelija tutustuu journalistisen työn toimitusprosessiin sekä oppii tarkastelemaan sisällön tuottamista markkinoinnin näkökulmasta. Opiskelija syventää yksilöllisessä ohjauksessa monipuolisesti kirjoittamisen taitojaan.

Äi14 Kielen ja kirjoittamisen kertausta 2 op (kv, vapaa, oo)

Opintojaksolla opiskelija vahvistaa peruskoulussa oppimiaan äidinkielen ja kirjallisuuden perustietoja ja -taitoja. Kirjoitetaan monenlaisia asiatekstejä ja luetaan omaa osaamista täydentäen ja aukkoja paikaten. Ohjaus on mahdollisimman yksilöllistä. Lukiolaiselle tarpeelliset opiskelutaidot vahvistuvat.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus (S2)-oppiaineen opintojaksojen kuvaukset löydät [Opetussuunnitelmasta](#).

A-kieli englanti

HUOM! Suositus on, että kaikki opiskelijat suorittavat opintojaksot ENA1+ENA2 ja ENA3 ensimmäisenä opintovuonna.

ENA1+ENA2 Englannin kieli ja maailmani 4 op (pa, numerojärjestys)

Opintojaksolla käsitellään nuoren elämään ja hyvinvointiin liittyviä aihepiirejä sekä tutustutaan englantiin maailmankielenä ja vuorovaikutuksen välineenä. Opiskelija kehittää opiskelutaitojaan ja saa valmiuksia tuleville kieliopinnoille.

ENA3 Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä 2 op (pa, numerojärjestys)

Opintojaksolla tutustutaan kulttuurin eri osa-alueisiin ja luovaan toimintaan. Opiskelija oppii kertomaan monipuolisesti kulttuuriaiheista ja -ilmiöistä sekä kirjallisesti että suullisesti.

ENA4 Englannin kieli vaikuttamisen välineenä 2 op (pa, numerojärjestys)

Opintojaksolla perehdytään yhteiskunnallisiin ilmiöihin, ihmisoikeuksiin, aktiiviseen kansalaisuuteen ja vaikuttamiseen. Opiskelija kehittää kriittistä monilukutaitoaan ja rohkaistuu osallistumaan yhteiskunnalliseen keskusteluun ja esittämään omia perusteltuja mielipiteitään.

ENA5 Kestävä tulevaisuus ja tiede 2 op (pa, numerojärjestys)

Opintojaksolla perehdytään englantiin tieteen, tutkimuksen ja teknologian kielenä sekä pohditaan erilaisia innovaatioita ja kestävää tulevaisuutta. Opiskelija pohtii eri tieteenalojen merkitystä itselleen sekä kehittää lähdekriittisyyttä ja tiedonhakutaitojaan.

ENA6 Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä 2 op (pa, numerojärjestys)

Opintojaksolla syvennetään jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavaa kielitaitoa. Opiskelija oppii toimimaan erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa ja keskustelemaan koulutuksesta ja työelämän kysymyksistä monista eri näkökulmista.

ENA7 Ympäristö ja kestävä elämäntapa 2 op (vv, numerojärjestys, oo)

Opintojaksolla vahvistetaan sanasto-osaamista, rakenteiden hallintaa sekä haastavien tekstien ymmärtämistä. Opiskelija oppii käsittelemään ympäristökysymyksiä ja kestävää elämäntapaa kirjallisesti ja suullisesti.

ENA8 Viesti ja vaikuta puhuen 2 op (vv, vapaa suoritusjärjestys, oo)

Opintojaksolla harjoitetaan monipuolisesti suullista kielitaitoa ja sen eri osa-alueita. Opiskelija saa varmuutta itsensä ilmaisemiseen englanniksi erilaisissa tilanteissa. Opintojakson päätteeksi opiskelijoilla on mahdollisuus suorittaa Opetushallituksen virallinen suullisen kielitaidon koe.

ENA9 Kohti ylioppilaskirjoituksia 2 op (kv, juuri ennen ylioppilaskoetta, oo)

Opintojaksolla valmistaudutaan ylioppilaskokeeseen kertaamalla ja laajentamalla sanaston ja rakenteiden hallintaa sekä tutustumalla ylioppilaskokeen rakenteeseen ja vaatimuksiin. Opiskelija syventää kuullun ymmärtämisen, luetun ymmärtämisen ja kirjallisen tuottamisen taitojaan ja saa varmuutta kokeen tekemiseen.

ENA10 Tukea englannin opiskeluun 2 op (kv, ENA1+ENA2-opintojakson jälkeen, oo)

Opintojaksolla parannetaan jokapäiväiseen elämään liittyvän sanaston hallintaa ja kerrataan perusrakenteita. Opiskelija saa varmuutta arjen viestintätilanteissa toimimiseen, kehittää opiskelutaitojaan ja saa valmiuksia tulevia kieliopintoja varten.

ENA11 Kertausta ja tukea englannin opiskeluun 2 op (kv, 2. opiskeluvuotena, oo)

Opintojaksolla parannetaan jokapäiväiseen elämään liittyvän sanaston hallintaa ja kerrataan perusrakenteita. Opiskelija saa varmuutta arjen viestintätilanteissa toimimiseen, kehittää opiskelutaitojaan ja saa valmiuksia tulevia kieliopintoja varten.

A-kieli ranska, saksa, venäjä

RAA1+RAA2/SAA1+SAA2/VEA1+VEA2 Kieli ja maailmani 4 op (pa, numerojärjestys)

Opintojaksolla käsitellään nuoren elämään liittyviä aihepiirejä sekä perehdytään kohdekielen asemaan maailmassa ja vuorovaikutuksen välineenä. Opiskelija kehittää opiskelutaitojaan ja oppii arvioimaan oman kielitaitonsa kehittymistä.

RAA3/SAA3/VEA3 Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä 2 op (pa, numerojärjestys)

Opintojaksolla tutustutaan erilaisiin taiteenlajeihin ja vahvistetaan kohdekielisen kulttuuriperinnön tuntemusta. Opiskelija oppii kirjallisesti kuvailemaan itselleen tärkeitä kulttuuriaihteita tai -ilmiöitä sekä osaa kertoa omista kulttuuriin liittyvistä mielenkiinnon kohteistaan.

RAA4/SAA4/VEA4 Kieli vaikuttamisen välineenä 2 op (pa, numerojärjestys)

Opintojakson aikana tutustutaan medioissa esillä oleviin ajankohtaisiin aiheisiin. Opiskelija harjaantuu hyödyntämään erilaisia tietolähteitä ja tapoja tuottaa tekstejä, ja saa rohkeutta osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun ja esittämään omia perusteltuja mielipiteitään.

RAA5/SAA5/VEA5 Kestävä tulevaisuus ja tiede 2 op (pa, numerojärjestys)

Opintojaksolla perehdytään kieleen tieteen, tutkimuksen ja teknologian näkökulmista sekä pohditaan erilaisia innovaatioita ja kestävää tulevaisuutta. Opiskelija pohtii eri tieteenalojen merkitystä itselleen sekä kehittää lähdekriittisyyttä ja tiedonhakutaitojaan.

RAA6/SAA6/VEA6 Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä 2 op (pa, numerojärjestys)

Opintojaksolla syvennetään jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavaa kielitaitoa. Opiskelija oppii toimimaan erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa ja keskustelemaan koulutuksesta ja työelämän kysymyksistä.

RAA7/SAA7/VEA7 Ympäristö ja kestävä elämäntapa 2 op (vv, numerojärjestys)

Opintojaksolla vahvistetaan sanasto-osaamista, rakenteiden hallintaa sekä haastavien tekstien ymmärtämistä. Opiskelija oppii käsittelemään ympäristökysymyksiä ja kestävää elämäntapaa kirjallisesti ja suullisesti.

RAA8/SAA8/VEA8 Viesti ja vaikuta puhuen 2 op (vv, numerojärjestys)

Opintojaksolla harjoitetaan monipuolisesti suullista kielitaitoa ja sen eri osa-alueita. Opiskelija saa varmuutta itsensä ilmaisemiseen kohdekielellä erilaisissa tilanteissa. Opintojakson päätteeksi opiskelijoilla on mahdollisuus suorittaa Opetushallituksen virallinen suullisen kielitaidon koe.

RAA9/SAA9/VEA9 Kohti ylioppilaskirjoituksia 2 op (kv, numerojärjestys)

Opintojaksolla kerrataan aiempien opintojaksojen keskeisiä sisältöjä, syvennetään sanaston ja rakenteiden hallintaa sekä valmistaudutaan ylioppilaskokeen suorittamiseen tutustumalla ylioppilaskokeen rakenteeseen ja vaatimuksiin. Opiskelija harjoittaa monipuolisesti kuullun ymmärtämisen, luetun ymmärtämisen ja kirjallisen tuottamisen taitojaan ja saa varmuutta kokeen tekemiseen.

A-kieli ruotsi (toinen kotimainen)

RUA1+RUA2 Ruotsinkielinen maailmani 4 op (pa, numerojärjestys)

Opintojaksolla syvennetään vuorovaikutustaitoja arjen tuttujen aihepiirien avulla sekä laajennetaan tietoja ruotsin kielestä, suomenruotsalaisuudesta ja ruotsalaisuudesta. Opiskelija pohtii kieli-identiteettiään ja itseään kielenoppijana ja oppii kehittämään opiskelutaitojaan.

RUA3 Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä 2 op (pa, numerojärjestys)

Opintojaksolla tutustutaan suomenruotsalaisiin, ruotsalaisiin ja muihin pohjoismaisiin kulttuuri-ilmioihin ja medioihin. Opiskelija tutustuu ajankohtaisiin aiheisiin medioiden välityksellä ja oppii hyödyntämään ruotsinkielisiä lähteitä tiedonhaussa. Luovuuden merkitys korostuu kielenoppimisessa opintojaksolla.

RUA4 Ruotsin kieli vaikuttamisen välineenä 2 op (pa, numerojärjestys)

Opintojaksolla tutustutaan pohjoismaiseen hyvinvointiyhteiskuntaan ja opiskelija pohtii, miten omaa ruotsin kielen taitoaan voi käyttää yhteiskunnan hyväksi ja siinä vaikuttamiseen. Globaalit kysymykset sananvapaudesta ja ihmisoikeuksista otetaan myös tarkasteluun. Opiskelija oppii tarkastelemaan mediaa ja lähteiden käyttöä kriittisesti.

RUA5 Kestävä tulevaisuus ja tiede 2 op (pa, numerojärjestys)

Opiskelija tutustuu tällä opintojaksolla eri tieteenaloihin ja pohtii niiden merkitystä itselleen ja tulevalle uralleen sekä innovaatioiden merkitystä kestäväälle tulevaisuudelle. Ympäristöä ja kestävää elämäntapaa tarkastellaan eettiseltä näkökannalta.

RUA6 Ruotsin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä 2 op (pa, numerojärjestys)

Opintojaksolla tutustutaan pohjoismaisiin yhteisöihin ja yrityksiin työnantajina sekä erilaisiin pohjoismaisiin koulutusjärjestelmiin. Opiskelija laajentaa kieliprofiiliaan tulevaisuuden tarpeita varten. Opintojaksolla kehitetään taitoa käyttää ruotsin kieltä myös muodollisissa tilanteissa.

RUA7 Ympäristö ja kestävä elämäntapa 2 op (vv, RUA6 jälkeen)

Opintojaksolla opiskelija pohtii ympäristöön ja kestävään elämäntapaan liittyviä eettisiä kysymyksiä eri tieteenalojen kannalta. Opitaan myös esittämään omia mielipiteitä ympäristökysymyksistä sekä perustelevaan niitä osana yhteiskunnallista keskustelua.

RUA8 Viesti ja vaikutus puhuen 2 op (vv, RUA6 jälkeen)

Opintojaksolla harjoitellaan laajasti suullista kielitaitoa käytännönläheisissä tilanteissa. Opiskelija harjoittelee valmistelua edellyttävää suullista tuottamista ja tutustuu eri ruotsin kielen variantteihin ja oppii ymmärtämään niitä.

RUA9 Kohti ylioppilaskirjoituksia 2 op (kv, RUA6 jälkeen)

Opiskelija saa hyvät kielelliset valmiudet toimia kaksikielisessä yhteiskunnassa. Opintojakson aikana opiskelijalle jäsenyy kokonaiskuva lukion aikana hankitun kielitaidon laajuudesta Opintojaksossa opiskelijaa ohjataan osoittamaan omaa osaamistaan mahdollisimman hyvin ylioppilaskokeessa sekä vahvistetaan luottamusta omaan kykyihin.

B1-kieli ruotsi (toinen kotimainen)

RUB1+RUB2 Minun ruotsini 4 op (pa, numerojärjestys)

Opintojaksolla käsitellään nuoren arkeen liittyviä aiheita käyttämällä erilaisia viestintäkanavia. Opintojaksolla syvennetään tietämystä suomen ja ruotsin kielen vaikutuksesta toisiinsa sekä Suomessa vallitsevista kieliolosuhteista. Opiskelija kehittää opiskelustrategioitaan ja vuorovaikutustaitojaan ruotsin kielessä.

RUB3 Kulttuuri ja mediat 2 op (pa, numerojärjestys)

Opiskelija tutustuu pohjoismaisiin kulttuuri-ilmiöihin ja medioihin. Opiskelija oppii hyödyntämään ruotsinkielisiä lähteitä tiedonhaussa. Opiskelija kehittää opiskelustrategioitaan ja vuorovaikutustaitojaan ruotsin kielessä.

RUB4 Ympäristömme 2 op (pa, numerojärjestys)

Opiskelija oppi tulkitsemaan erilaisia tekstejä, jotka käsittelevät maailman erilaisia elinympäristöjä, kulttuureja ja yhteiskuntia. Opiskelija tutustuu ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin aiheisiin nuorten näkökulmasta. Opiskelija harjoittelee eri aihepiirien tekstien tuottamista.

RUB5 Opiskelu ja työelämä 2 op (pa, numerojärjestys)

Opiskelija pohtii jatko-opintojaan, urasuunnitelmiaan ja elinikäistä oppimista. Opiskelija harjoittelee erilaisia opiskeluun ja työntekoon liittyviä vuorovaikutustilanteita. Opiskelija perehtyy erilaisiin koulutusjärjestelmiin ja työelämään myös yhteiskunnallisesta ja globaalista näkökulmasta.

RUB6 Viesti ja vaikuta puhuen 2 op (vv, numerojärjestys, oo)

Opintojaksolla opiskelija harjoittaa suullista kielitaitoaan ja sen eri osa-alueita käytännönläheisissä tilanteissa. Opiskelija oppii hahmottamaan kulttuurien välisen viestinnän erityispiirteitä. Opiskelija tekee ylioppilastutkintoon valmentavia tehtäviä.

RUB7 Kestävä elämäntapa 2 op (vv, RUB5 jälkeen, oo)

Opintojakson aikana tutustutaan ympäristökysymyksiin ja kestävään elämäntapaan. Opiskelija esittää omia näkemyksiään ja perustelee niitä eettisistä näkökulmista. Opintojaksolla tarkastellaan vastuullisuutta sosiaalisen median käytössä. Opiskelija tekee ylioppilastutkintoon valmentavia tehtäviä.

RUB8 Kohti ylioppilaskirjoituksia 2 op (kv, RUB5 jälkeen, oo)

Opiskelijan luottamusta omiin kykyihin ruotsin käyttäjänä vahvistetaan. Opintojaksolla syvennetään ja kerrataan opintojaksojen pakollisten ja valinnaisten opintojaksojen keskeisiä sisältöjä. Opiskelijalle annetaan valmiuksia ylioppilaskokeeseen ja jatko-opintoihin.

RUB9 Tukea ruotsin opiskeluun 2 op (kv, RUB1+RUB2 jälkeen, oo)

Opintojakso on johdantokurssi lukion aloittaville. Keskeisenä tavoitteena on kerrata ja syventää peruskoulun oppiainesta, valmentaa opiskelijaa tuleviin opintoihin sekä opastaa lukion työtapoihin. Opiskelija laajentaa sanavarastoaan ja rohkaistuu käyttämään sitä. Opiskelija vahvistaa perusrakenteiden hallintaa suullisessa ja kirjallisessa viestinnässä. Suositellaan opiskelijoille, joilla on haasteita ruotsin opiskelussa.

B2-kieli ranska, saksa

RAB21/SAB21 Elämän tärkeitä asioita 2 op (vv, numerojärjestys)

Opiskelija oppii kertomaan harrastuksista, vapaa-ajanvietosta sekä koulunkäynnistä kohdekielillä ja saa varmuutta toimia tavanomaisissa arjen tilanteissa. Opiskelijan perussanaston ja -rakenteiden hallinta kasvaa sekä suullisessa että kirjallisessa tuottamisessa. Opiskelija ymmärtää arkeen liittyviä lyhyitä viestejä sekä kuultuna että luettuna.

RAB22/SAB22 Monenlaista elämää 2 op (vv, numerojärjestys)

Opiskelija tutustuu syvemmin kohdekieliseen maailmaan sekä ymmärtää erilaisia vuorovaikutustilanteita ja rohkaistuu ottamaan niihin osaa. Opiskelija osaa kertoa omasta kotimaastaan ja omasta kulttuuristaan kohdekielillä sekä vastavuoroisesti omaksua tietoa kohdekielisistä kulttuureista. Opiskelija tutkii ja vertailee arjen toimintatapoja ja perinteitä eri kulttuureissa ja harjoittelee viestintätaitoja monipuolisesti.

RAB23/SAB23 Hyvinvointi ja huolenpito 2 op (vv, numerojärjestys)

Opiskelija oppii kertomaan omista elämänvaiheistaan suullisesti ja kirjallisesti sekä ymmärtämään muiden elämänvaiheista kertovia tekstejä sekä kuultuna että luettuna. Opiskelija oppii ilmaisemaan mielipiteensä terveyteen ja hyvinvointiin liittyvässä arkisessa keskustelussa.

RAB24/SAB24 Kieli ja kulttuuri 2 op (vv, numerojärjestys)

Opintojakson aikana perehdytään kulttuurin erilaisiin ilmiöihin. Opiskelija syventää tietämystään kohdekielisestä kulttuurista ja käyttää kielitaitoaan etsiessään lisää omakohtaisia kiinnostuksen kohteita. Opiskelijan monilukutaito vahvistuu hänen tutustuessaan luovasti erilaisiin kulttuuriaiheisiin ja hän oppii keskustelemaan omista kiinnostuksen kohteistaan kulttuurin alalla sekä kirjallisesti että suullisesti.

RAB25/SAB25 Opiskelu, työ ja tulevaisuus 2 op (vv, numerojärjestys)

Opiskelija tutustuu koulutukseen ja opiskelumahdollisuuksiin kohdekielisessä kulttuurissa sekä hahmottaa työelämän lähtökohtia ja ilmiöitä kohdekielisessä ympäristössä. Opiskelija oppii kertomaan omista vahvuuksistaan ja taidoistaan, omasta koulutuksestaan ja tulevaisuuden suunnitelmistaan kohdekielellä. Opiskelija ymmärtää kielitaidon merkityksen työelämässä ja rohkaistuu käyttämään kielitaitoaan jatko-opintojen ja työelämän alueilla.

RAB26/SAB26 Viesti ja vaikuta 2 op (vv, numerojärjestys)

Opiskelija tutustuu erilaisiin medioihin ja niihin liittyviin ajankohtaisiin ilmiöihin kohdekielisessä kulttuurissa. Opiskelija kykenee seuraamaan ja ymmärtämään kohdekielisen median esiin nostamia aiheita. Opintojakson aikana opiskelija tuottaa erilaisia tekstejä ja harjoittaa monipuolisesti viestintätaitojaan.

RAB27/SAB27 Yhteinen maapallomme 2 op (vv, numerojärjestys)

Opintojakson aikana kerrataan sanastoa ja rakenteita. Opiskelija perehtyy kestävään elämäntapaan ja erilaisiin asuinympäristöihin kohdekielellä sekä syventää aiemmissa opintojaksoissa saavuttamia tietoja ja taitoja. Opiskelija saa valmiuksia ylioppilaskokeen suorittamiseen sekä jatko-opinnoissa menestymiseen.

RAB28/SAB28 Minä maailmankansalaisena 2 op (vv, numerojärjestys)

Opiskelija kertoo ja syventää aiemmissa opintojaksoissa saavuttamia tietoja ja taitoja ja hyödyntää kielitaitoaan luovasti eri aihepiirien parissa. Opintojakson aikana vahvistetaan kulttuurista ymmärrystä kansainvälisen yhteistyön näkökulmasta ja perehdytään kielitaidon merkitykseen yhteistyön mahdollistajana. Opiskelija saa valmiuksia ylioppilaskokeen suorittamiseen sekä jatko-opinnoissa menestymiseen.

B3-kieli espanja, ranska, saksa, venäjä

EAB31/RAB31/SAB31/VEB31 Tutustutaan toisiimme ja uuteen kieleen 2 op (vv, numerojärjestys)

Opiskelija tutustuu uuteen kieleen ja kulttuuriin ja sen asemaan maailmassa. Opiskelija saa valmiuksia kielenopiskeluun ja rohkaistuu toimimaan kohdekielellä. Alkeiskielitaito kehittyy ja opiskelija oppii käyttämään kieltä erilaisissa arjen vuorovaikutustilanteissa sekä lyhyissä kirjallisissa viesteissä. Opiskelija harjaantuu ääntämään, kuulemaan ja ymmärtämään kohdekieltä.

EAB32/RAB32/SAB32/VEB32 Matkalla maailmassa 2 op (vv, numerojärjestys)

Opiskelijan omakohtainen kiinnostus kieltä kohtaan vahvistuu ja hän oppii käyttämään rohkeasti kohdekielen alkeita erilaisissa arjen kohtaamisissa ja asiointitilanteissa. Opiskelijan taidot ilmaista itseään kasvavat ääntämistaitojen ja

sanavaraston kehittymisen myötä. Opiskelija oppii kuvailemaan omaa lähipiiriään ja arkeaan sekä harjoittelee kohdekielisten lyhyiden tekstien (mm. ohjeet, kyltit, sarjakuvat, mainokset) ymmärtämistä.

EAB33/RAB33/SAB33/VEB33 Elämän tärkeitä asioita 2 op (vv, numerojärjestys)

Opiskelija oppii kertomaan harrastuksista, vapaa-ajanvietosta sekä koulunkäynnistä kohdekielellä ja saa varmuutta toimia tavanomaisissa arjen tilanteissa. Opiskelijan perussanaston ja -rakenteiden hallinta kasvaa sekä suullisessa että kirjallisessa tuottamisessa. Opiskelija ymmärtää arkeen liittyviä lyhyitä viestejä sekä kuultuna että luettuna.

EAB34/RAB34/SAB34/VEB34 Monenlaista elämää 2 op (vv, numerojärjestys)

Opiskelija tutustuu syvemmin kohdekieliseen maailmaan sekä ymmärtää erilaisia vuorovaikutustilanteita ja rohkaistuu ottamaan niihin osaa. Opiskelija osaa kertoa omasta kotimaastaan ja omasta kulttuuristaan kohdekielellä sekä vastavuoroisesti omaksua tietoa kohdekielistä kulttuureista. Opiskelija tutkii ja vertailee arjen toimintatapoja ja perinteitä eri kulttuureissa ja harjoittelee viestintätaitoja monipuolisesti.

EAB35/RAB35/SAB35/VEB35 Hyvinvointi ja huolenpito 2 op (vv, numerojärjestys)

Opiskelija oppii kertomaan omista elämänvaiheistaan suullisesti ja kirjallisesti sekä ymmärtämään muiden elämänvaiheista kertovia tekstejä sekä kuultuna että luettuna. Opiskelija oppii ilmaisemaan mielipiteensä terveyteen ja hyvinvointiin liittyvässä arkisessa keskustelussa.

EAB36/RAB36/SAB36/VEB36 Kieli ja kulttuuri 2 op (vv, numerojärjestys)

Opintojakson aikana perehdytään kulttuurin erilaisiin ilmiöihin. Opiskelija syventää tietämystään kohdekielisestä kulttuurista ja käyttää kielitaitoaan etsiessään lisää omakohtaisia kiinnostuksen kohteita. Opiskelijan monilukutaito vahvistuu hänen tutustuessaan luovasti erilaisiin kulttuuriaiheisiin ja hän oppii keskustelemaan omista kiinnostuksen kohteistaan kulttuurin alalla sekä kirjallisesti että suullisesti.

EAB37/RAB37/SAB37/VEB37 Opiskelu, työ ja tulevaisuus 2 op (vv, numerojärjestys)

Opiskelija tutustuu koulutukseen ja opiskelumahdollisuuksiin kohdekielisessä kulttuurissa sekä hahmottaa työelämän lähtökohia ja ilmiöitä kohdekielisessä ympäristössä. Opiskelija oppii kertomaan omista vahvuuksistaan ja taidoistaan, omasta koulutuksestaan ja tulevaisuuden suunnitelmistaan kohdekielellä. Opiskelija ymmärtää kielitaidon merkityksen työelämässä ja rohkaistuu käyttämään kielitaitoaan jatko-opintojen ja työelämän alueilla.

EAB38/RAB38/SAB38/VEB38 Viesti ja vaikuta 2 op (vv, numerojärjestys)

Opiskelija tutustuu erilaisiin medioihin ja niihin liittyviin ajankohtaisiin ilmiöihin kohdekielisessä kulttuurissa. Opiskelija kykenee seuraamaan ja ymmärtämään kohdekielisen median esiin nostamia aiheita. Opintojakson aikana opiskelija tuottaa erilaisia tekstejä ja harjoittaa monipuolisesti viestintätaitojaan.

EAB39/RAB39/SAB39/VEB39 Yhteinen maapallomme 2 op (kv, numerojärjestys)

Opintojakson aikana kerrataan sanastoa ja rakenteita. Opiskelija perehtyy kestävään elämäntapaan ja erilaisiin asuin ympäristöihin kohdekielellä sekä syventää aiemmissa opintojaksoissa saavuttamia tietoja ja taitoja. Opiskelija saa valmiuksia ylioppilaskokeen suorittamiseen sekä jatko-opinnoissa menestymiseen.

Ranskan ja saksan kielissä lisäksi:

RAB310/SAB310 Minä maailmankansalaisena 2 op (kv, numerojärjestys)

Opiskelija kertaa ja syventää aiemmissa opintojaksoissa saavuttamia tietoja ja taitoja ja hyödyntää kielitaitoaan luovasti eri aihepiirien parissa. Opintojakson aikana vahvistetaan kulttuurista ymmärrystä kansainvälisen yhteistyön näkökulmasta ja perehdytään kielitaidon merkitykseen yhteistyön mahdollistajana. Opiskelija saa valmiuksia ylioppilaskokeen suorittamiseen sekä jatko-opinnoissa menestymiseen.

Matemaattiset aineet

MATEMATIIKKA, YHTEINEN OPINTOJAKSO.....	35
MATEMATIIKKA, LYHYT OPPIMÄÄRÄ.....	35
MATEMATIIKKA, PITKÄ OPPIMÄÄRÄ	36
FYSIIKKA	37
KEMIA	39

---

pa = pakollinen opintojakso

vv = valtakunnallinen valinnainen opintojakso

kv = koulukohtainen valinnainen opintojakso

kt = koulukohtainen temaattinen opintojakso

oo = suoritetaan opetukseen osallistumalla (ei voi suorittaa itsenäisesti)

op = opintopiste

Matematiikka, yhteinen opintojakso

MAY1 Luvut ja yhtälöt 2 op (pa, numerojärjestys, oo)

Opintojaksossa kerrataan ja syvennetään perusopetuksessa opiskeltuja taitoja, laskurutiineja sekä luodaan ne opiskelutottumukset, joihin myöhempien matematiikan opintojaksojen opiskelu perustuu oppimäärästä riippumatta. Otetaan käyttöön ohjelmistoja, joita hyödynnetään myöhemmissä opinnoissa. Opintojakson aikana kiinnitetään erityistä huomiota siirtymiseen luvuista symbolien käyttöön.

Matematiikka, lyhyt oppimäärä

MAB2 Lausekkeet ja yhtälöt 2 op (pa, numerojärjestys)

Opintojakson tavoitteena on oppia luottamaan omiin matemaattisiin taitoihin. Annettujen ongelmien ratkaisemisessa käytetään lausekkeitä, yhtälöitä ja lukujonoja. Opitaan toisen asteen polynomifunktio ja yhtälö. Lisäksi opitaan käyttämään ohjelmistoja polynomifunktioiden tutkimisessa.

MAB3 Geometria 2 op (pa, numerojärjestys)

Ratkaistaan käytännön ongelmia yhdenmuotoisuuden, suorakulmaisen kolmion geometrian ja koordinaatiston avulla. Opitaan tasokuvioiden ja kolmiulotteisten kappaleiden tutkimista ohjelmistoilla. Opitaan määrittämään kuvioiden ja kappaleiden pinta-aloja ja tilavuuksia.

MAB4 Matemaattisia malleja 2 op (pa, vapaa MAB3 jälkeen)

Ongelmissa sovelletaan lineaarista ja eksponentiaalista mallia sekä algebrallisesti että teknisillä apuvälineillä. Arvioidaan mallien hyvyttä ja käyttökelpoisuutta. Opitaan ratkaisemaan potenssi- ja eksponenttiyhtälöitä.

MAB5 Tilastot ja todennäköisyys 2 op (pa, vapaa MAB3 jälkeen)

Tutustutaan tilastollisiin tunnuslukuihin, regressioon ja korrelaatioon. Ohjelmistoja käytetään tilastollisten aineistojen käsittelyyn ja tulkintaan. Lisäksi perehdytään todennäköisyyslaskennan perusteisiin.

MAB6 + MAB7 Talousmatematiikka 2 op (pa, vapaa MAB4 jälkeen)

Tutustutaan talousmatematiikan perusteisiin ja syvennetään prosenttilaskennan taitoja. Opitaan indeksit, koron käsite, verotus ja valuutanmuutokset. Sovelletaan lukujonoja ja summia talouteen liittyvissä ongelmissa. Lasketaan korkojen, lainojen ja talletusten suuruuksia. Opitaan soveltamaan ja ymmärtämään matemaattisia malleja. Hyödynnetään tietolähteitä ja ohjelmistoja laskelmien tekemisessä.

MAB8 Matemaattinen analyysi 2 op (vv, vapaa MAB4 jälkeen)

Tutkitaan funktion muutosnopeutta graafisin ja numeerisin menetelmin. Opetellaan derivaatan käsite muutosnopeuden mittana sekä tutkitaan polynomifunktion kulkua. Harjaannutetaan käyttämään derivaattaa funktion ominaisuuksien tutkimisessa ja ääriarvo-ongelmien ratkaisemisessa. Opitaan hyödyntämään ohjelmistoja derivoimisessa ja sovellustehtävien yhteydessä.

MAB9 Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat 2 op (vv, vapaa MAB5 jälkeen)

Tutustutaan normaali- ja binomijakaumaan sekä määritetään niihin liittyviä tunnuslukuja ja todennäköisyyksiä. Vahvistetaan tilastojen käsittelytaitoja. Tutustutaan luottamusväleihin ja virhemarginaaleihin.

MAB10 Kertaus MAY1–MAB7 2 op (kv, pakollisten opintojaksojen jälkeen, oo)

Kerrataan opintojaksojen MAY1–MAB7 aihepiirien tietoja, ja yhteensovitetään ja sovelletaan tietoja monipuolisesti ongelmanratkaisutilanteissa. Valmistaudutaan hyvin ylioppilaskirjoituksiin tekemällä vanhoja ylioppilaskoetehtäviä, kiinnittämällä huomiota ratkaisun esittämiseen ja harjoittelemalla ohjelmistojen käyttöä. Hahmotetaan omaa taitotasoa vastaavat tavoitteet ja opiskellaan niiden saavuttamiseksi.

Matematiikka, pitkä oppimäärä**MAA2 Funktiot ja yhtälöt 1, 3 op (pa, numerojärjestys)**

Vahvistetaan yhtälönselvityksen ja funktion tarkasteluun liittyviä taitoja. Tutustutaan polynomi-, rationaali- ja juurifunktioihin sekä niiden ominaisuuksiin ja käyttöön ilmiöiden matemaattisessa mallintamisessa ja ongelmanratkaisussa. Opitaan ratkaisemaan funktioihin liittyviä yhtälöitä ja polynomiepäyhtälöitä. Opitaan hyödyntämään ohjelmistoja yhtälöiden ratkaisemisessa ja funktioiden tutkimisessa.

MAA3 Geometria 2 op (pa, numerojärjestys)

Harjoitellaan erilaisiin kuvioihin ja kappaleisiin liittyvien tilanteiden hahmottamista. Opitaan käyttämään geometrista tietoa käsitteleviä lauseita. Ratkaistaan erilaisia geometrisia ongelmia. Opitaan hyödyntämään ohjelmistoja geometrian ongelmien ratkaisemisessa.

MAA4 Analyttinen geometria ja vektorit 3 op (pa, MAA2 jälkeen)

Perehdytään geometriaan tasokoordinaatistossa. Tutkitaan erilaisia käyriä ja niiden leikkauspisteitä yhtälöiden ja yhtälöryhmien avulla. Tutustutaan itseisarvoyhtälöihin. Opitaan vektorin käsite ja vektorilaskennan perusteet. Opitaan ratkaisemaan tasogeometrian ongelmia vektoreiden avulla. Opitaan hyödyntämään ohjelmistoja käyrien ja vektoreiden tutkimisessa ja niihin liittyvissä sovelluksissa.

MAA5 Funktiot ja yhtälöt 2, 2 op (pa, numerojärjestys)

Tutustutaan sini- ja kosinifunktioiden sekä eksponentti- ja logaritmfunktioiden ominaisuuksiin ja niiden käyttöön ilmiöiden matemaattisessa mallintamisessa ja ongelmanratkaisussa. Harjaannutaan käyttämään ohjelmistoja funktioiden kuvaajien hahmottamisessa, mallintamisessa ja yhtälöiden ratkaisemisessa.

MAA6 Derivaatta 3 op (pa, numerojärjestys)

Tutustutaan raja-arvon käsitteeseen ja funktion jatkuvuuteen. Opitaan derivaatan käsite muutosnopeuden mittana ja määrittämään erilaisten funktioiden derivaatat. Harjaannutaan käyttämään derivaattaa funktion ominaisuuksien tutkimisessa ja ääriarvo-ongelmien ratkaisemisessa. Opitaan hyödyntämään ohjelmistoja derivoimisessa ja sovellustehtävien yhteydessä.

MAA7 Integraalilaskenta 2 op (pa, numerojärjestys)

Tutustutaan integraalilaskennan peruskäsitteisiin, kuten integraalifunktio ja määrätty integraali, ja opitaan määrittämään yksinkertaisten funktioiden integraalifunktioita. Opitaan soveltamaan integraalilaskentaa pinta-alojen ja tilavuuksien määrittämisessä. Opitaan hyödyntämään ohjelmistoja integroimisessa ja sovellustehtävien yhteydessä.

MAA8 Tilastot ja todennäköisyys 2 op (pa, numerojärjestys)

Tutustutaan diskreettiin jakaumaan tunnuslukujen, regression ja korrelaation avulla. Perehdytään kombinatorisiin menetelmiin ja todennäköisyyslaskennan perusteisiin. Opitaan hyödyntämään ohjelmistoja jakaumien havainnollistamisessa, tunnuslukujen määrittämisessä ja todennäköisyyksien laskemisessa.

MAA9 Talousmatematiikka 1 op (pa, vapaa MAA5 jälkeen)

Opitaan hyödyntämään matemaattisia valmiuksia resurssien riittävyyteen, talouden suunnitteluun, yrittäjyyteen ja kannattavuuden laskentaan. Sovelletaan lukujonon kaavoja talouteen liittyvissä matemaattisissa ongelmissa. Opitaan sovittamaan taloudellisiin tilanteisiin matemaattisia malleja ja ymmärtämään niiden rajoitukset. Opitaan hyödyntämään ohjelmistoja laskelmien tekemisessä ja sovellusten yhteydessä.

MAA10 3D-geometria 2 op (vv, pakollisten opintojaksojen jälkeen, oo)

Syvennetään vektorilaskennan tuntemusta ja opitaan käyttämään vektoreita kolmiulotteisessa avaruudessa. Opitaan tutkimaan xyz-koordinaatiston pisteitä, suoria ja tasoja vektoreiden avulla. Vahvistetaan avaruusgeometrian osaamista ääriarvosovellusten yhteydessä sekä tutustutaan kahden muuttujan funktioon. Opitaan käyttämään ohjelmistoja vektoreiden, suorien, tasojen ja pintojen havainnollistamisessa sekä vektorilaskennassa.

MAA11 Algoritmit ja lukuteoria 2 op (vv, pakollisten opintojaksojen jälkeen)

Opitaan tuntemaan algoritmin käsite sekä tutkimaan, kuinka algoritmit toimivat. Opitaan toteuttamaan yksinkertaisia algoritmeja ohjelmoimalla. Perehdytään logiikan ja lukuteorian käsitteisiin, alkulukujen ominaisuuksiin sekä osataan tutkia kokonaislukujen jaollisuutta.

MAA12 Analyysi ja jatkuva jakauma 2 op (vv, pakollisten opintojaksojen jälkeen)

Syvennetään ymmärrystä analyysin peruskäsitteistä. Osataan muodostaa ja tutkia funktioiden käänteisfunktioita. Täydennetään integraalilaskennan taitoja sekä perehdytään jatkuvan todennäköisyysjakauman käsitteeseen ja opitaan soveltamaan normaalijakaumaa. Opitaan käyttämään ohjelmistoja funktion ominaisuuksien tutkimisessa ja epäoleellisten integraalien laskemisessa sovellusten yhteydessä.

MAA13 Kertaus MAY1–MAA4 2 op (kv, 1. opiskeluvuotena, oo)

Käydään läpi opintojaksojen MAY1–MAA4 keskeiset sisällöt ja parannetaan osaamista näiden rutiininomaisissa perustehtävissä. Hahmotetaan omaa taitotasoa vastaavat tavoitteet ja opiskellaan niiden saavuttamiseksi.

MAA14 Kertaus MAA5–MAA9 2 op (kv, opintojakson MAA7 jälkeen, oo)

Käydään läpi opintojaksojen MAA5–MAA9 keskeiset sisällöt ja parannetaan osaamista näiden rutiininomaisissa perustehtävissä. Hahmotetaan omaa taitotasoa vastaavat tavoitteet ja opiskellaan niiden saavuttamiseksi.

MAA15 Kertaus MAY1–MAA9 2 op (kv, pakollisten opintojaksojen jälkeen, oo)

Kerrataan opintojaksojen MAY1–MAA9 aihepiirien tietoja, ja yhteensovitetään ja sovelletaan tietoja monipuolisesti ongelmanratkaisutilanteissa. Valmistaudutaan hyvin ylioppilaskirjoituksiin tekemällä vanhoja ylioppilaskoetehtäviä, kiinnittämällä huomiota ratkaisun esittämiseen ja harjoittelemalla ohjelmistojen käyttöä. Hahmotetaan omaa taitotasoa vastaavat tavoitteet ja opiskellaan niiden saavuttamiseksi.

Fysiikka

FY1+FY2 Tutustuminen fysiikkaan 2 op (pa, numerojärjestys, oo)

Opintojaksolla opiskelija saa kuvan fysiikan kokeellisesta luonteesta ja tutustuu mallintamiseen. Opintojakso kehittää yhteistyötaitoja ja luo perustaa monitieteiselle ja luovalle osaamiselle. Perehdytään myös siihen, miten energiaa tuotetaan, siirretään ja käytetään.

FY3 Energia ja lämpö 2 op (vv, numerojärjestys)

Opintojaksolla tutkitaan termodynaamisia systeemejä, energian siirtymistä systeemien välillä ja energian siirtymisen vaikutuksia. Keskeiset sisällöt liittyvät esimerkiksi energiantuotantoon, ilmastonmuutokseen ja rakentamiseen.

FY4 Voima ja liike 2 op (vv, numerojärjestys)

Opintojaksolla tarkastellaan tasaista ja muuttuvaa liikettä sekä perehdytään voimaan olennaisena kappaleiden välisiä vuorovaikutuksia kuvaavana suurena ja siihen, miten Newtonin II lakia käytetään mallinnettaessa voiman vaikutusta liiketilän muutokseen. Energiaa ja liikemäärää tarkastellaan mekaniikan keskeisinä käsitteinä ja säilyvinä suureina.

FY5 Jaksollinen liike ja aallot 2 op (vv, numerojärjestys)

Opintojaksolla syvennetään edellisellä opintojaksolla omaksuttuja tietoja ja taitoja. Lisäksi perehdytään harmoniseen vuorovaikutukseen ja gravitaatiovuorovaikutukseen sekä niiden aiheuttamiin liikeilmiöihin. Opintojaksolla tutkitaan ja mallinnetaan ääntä ja ääni-ilmiöitä mekaanisina aaltoliikkeinä.

FY6 Sähkö 2 op (vv, numerojärjestys)

Opintojaksolla perehdytään keskeisimpiin sähköistä vuorovaikutusta kuvaaviin malleihin sekä sähköenergian ja sähkötekniikan käsitteisiin. Opiskelija saa perustiedot yksinkertaisten virtapiirien suunnittelusta ja tutkimisesta. Opintojaksolla käsitellään myös sähköturvallisuutta ja tutustutaan sähkötekniikan sovelluksiin.

FY7 Sähkömagnetismi ja valo 2 op (vv, numerojärjestys)

Opintojaksolla perehdytään sähkömagnetismiin ilmiöalueena, jossa sähköiset ja magneettiset vuorovaikutukset esiintyvät rinnakkain. Opintojaksolla tarkastellaan myös induktiota ja sähkömagneettista säteilyä ja erityisesti sen tutuinta lajia, valoa.

FY8 Aine, säteily ja kvantittuminen 2 op (vv, numerojärjestys)

Opintojaksolla perehdytään kvanttifysiikan käsitteelliseen ja teoreettiseen rakenteeseen sekä niiden kokeelliseen pohjaan. Keskeistä on aineen rakenne ja perusvuorovaikutukset sekä se, miten nämä vaikuttavat aineen ominaisuuksiin. Tarkastelun kohteena ovat myös erilaiset radioaktiiviseen hajoamiseen, ionisoivaan säteilyyn ja kvantittumiseen perustuvat teknologiat.

FY9 Tähtitiede 2 op (kv, vapaa, oo)

Opintojakson tavoitteena on oppia avaruuden rakenteet lähiavaruudesta syvään avaruuteen sekä avaruuden tapahtumien ymmärtäminen fysiikan tietämyksen avulla. Lisäksi tavoitteena on tähtitaivaan havainnoinnin perusteiden oppiminen silmällä, kiikarilla ja kaukoputkella.

FY10 Kokonaiskuva fysiikasta 2 op (kv, opintojaksojen FY1-FY8 jälkeen, oo)

Opintojaksolla kootaan yhteen eri fysiikan osa-alueet ja muodostetaan kokonaiskuva lukiofysiikasta. Syvennetään eri osa-alueiden osaamista erityisesti laskennallisella tasolla. Lisäksi harjoitellaan reaalikokeeseen vastaamista.

FY11 Kokeellisuudesta apua abiturientille 2 op (kv, vapaa FY7 jälkeen, oo)

Luodaan laajaa käsitystä lukiofysiikkaan kuuluvista ilmiöistä ja niihin liittyvästä kokeellisuudesta. Mallinnuksen kautta saadaan esiin kokeellisuuden ja teorian välinen yhteys. Tehdään eri ilmiöalueisiin liittyviä mittauksia ja syvennetään mittausohjelmistoihin liittyvää osaamista. Hahmotetaan lukiofysiikan kokonaisuutta kokeellisiin ja laskennallisiin menetelmin.

Kemia

KE1+KE2 Kemia tieteenä 2 op (pa, numerojärjestys, oo)

Opintojaksolla vahvistetaan opiskelijan aiempaa kemian osaamista ja tuodaan näkyväksi kemian merkitystä opiskelijan omassa elämässä. Perehdytään aineiden kemialliseen rakenteeseen, rakenteen esittämiseen kemian kielellä ja ominaisuuksien päättelyyn rakenteen avulla sekä määrien ja pitoisuuksien laskemiseen.

KE3 Molekyylit ja mallit 2 op (vv, numerojärjestys)

Opintojaksolla perehdytään liuosten valmistukseen, orgaanisten yhdisteiden rakenteisiin ja niiden ominaisuuksiin. Yhdisteiden rakenteita tutkitaan eri tavoin mallintaen. Opintojaksolla korostetaan orgaanisten yhdisteiden merkitystä elämän perustana sekä niiden teollista käyttöä.

KE4 Kemiallinen reaktio 2 op (vv, numerojärjestys)

Opintojaksolla perehdytään aineiden reaktioihin ja niissä tapahtuviin energiamuutoksiin. Reaktioiden käsittelyssä keskeisiä asioita ovat reaktioyhtälöiden kirjoittaminen, laskennallinen käsitteleminen ja kokeellinen havainnointi. Keskeistä on ymmärtää aineen ja energian häviämättömyyden merkitys kemiassa.

KE5 Kemiallinen energia ja kiertotalous 2 op (vv, numerojärjestys)

Opintojakso käsittelee materiaalikemian ja sähkökemian perusteita. Metalleihin, sähkökemian sovelluksiin ja polymeereihin tutustutaan teoriassa ja käytännössä. Opintojakso luo perustan ymmärtää eri materiaalien merkitys nyky-yhteiskunnassa.

KE6 Kemiallinen tasapaino 2 op (vv, numerojärjestys)

Opintojakso käsittelee kemiallista tasapainoa ja reaktionopeutta. Perehdytään tärkeimpiin tasapainoreaktioihin, mm. happo-emästasapainoihin, niiden laskennalliseen ja graafiseen käsittelyyn sekä tasapainotilan säätelyyn. Opintojaksolla vahvistetaan kemian laskutaitoja.

KE7 Kemia kokonaisuuksia kokeellisesti 2 op (kv, vapaa KE3 jälkeen, oo)

Tehdään epäorgaanisen ja orgaanisen kemian laboratoriotöitä teorian ja käytännön yhteyden hahmottamiseksi. Tutustutaan erilaisiin kemian työ- ja tutkimusmenetelmiin. Opiskellaan johtopäätösten tekemistä tehtyjen tutkimusten tuloksista ja opitaan laatimaan tutkimuksista työselostus. Kiinnitetään huomiota työturvallisuuteen.

KE8 Kemia kertaus 2 op (kv, vapaa KE5 jälkeen, oo)

Opintojaksolla kootaan yhteen kemian eri osa-alueet ja muodostetaan niistä kokonaiskuva. Eri osa-alueiden osaamista syvennetään ymmärtämällä asiayhteyksiä ja vahvistamalla laskurutiinia. Lisäksi harjoitellaan reaalikokeeseen vastaamista.

Reaaliaineet

BIOLOGIA	43
ELÄMÄNKATSOMUSTIETO	44
EVANKELISLUTERILAINEN USKONTO	44
FILOSOFIA.....	45
HISTORIA	46
MAANTIEDE.....	47
PSYKOLOGIA.....	48
TERVEYSTIETO	49
YHTEISKUNTAOPPI	49

---

pa = pakollinen opintojakso

vv = valtakunnallinen valinnainen opintojakso

kv = koulukohtainen valinnainen opintojakso

kt = koulukohtainen temaattinen opintojakso

oo = suoritetaan opetukseen osallistumalla (ei voi suorittaa itsenäisesti)

op = opintopiste

Biologia

BI1 Elämä ja evoluutio 2 op (pa, numerojärjestys)

Opintojaksolla perehdytään elämän edellytyksiin ja kaikille eliöille tunnusomaisiin piirteisiin. Keskeinen näkökulma on evoluutio ja sen merkityksen ymmärtäminen. Opintojaksolla tutustutaan biologiseen tapaan hankkia ja kuvata tietoa sekä biologiaan osana luonnontieteitä.

BI2+BI3 Ekologian perusteet ja ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin 2 op (pa, vapaa)

Opintojaksolla perehdytään ekologian perusteisiin ja elämän monimuotoisuuteen. Keskeisiä sisältöjä ovat esimerkiksi ekosysteemien rakenne, aineiden kierto ja energian virtaus. Opintojaksolla tarkastellaan monimuotoisuuden merkitystä sekä monimuotoisuutta uhkaavia tekijöitä. Lisäksi perehdytään mahdollisuuksiin suojella monimuotoisuutta kestävien elämäntapojen ja ympäristön tilaan vaikuttamisen kautta. Opintojaksolla tutustutaan ekologiseen tutkimukseen ja sen soveltamiseen luonnonsuojelussa.

BI4 Solu ja perinnöllisyys 2 op (vv, numerojärjestys)

Opintojaksolla tarkastellaan tumallisen solun rakennetta ja toimintaa. Keskeisiä sisältöjä ovat esimerkiksi DNA, geeni, mutaatiot ja solujen lisääntyminen. Lisäksi käydään läpi periytyksen perusteita. Opintojaksolla käytetään myös kokeellisia työtapoja.

BI5 Ihmisen fysiologia 2 op (vv, edellyttää BI1, BI4)

Opintojaksossa perehdytään ihmisen anatomiaan ja fysiologiaan. Keskeisiä tarkastelun kohteita ovat ihmisen elintoiminnot ja lisääntyminen. Opintojaksossa tarkastellaan ihmiselimestön kykyä sopeutua muutoksiin ja puolustautua ulkoisia uhkia vastaan.

BI6 Bioteknologia 2 op (vv, edellyttää BI1, BI4, BI5)

Opintojakson tarkoituksena on, että opiskelija ymmärtää biologisen tutkimuksen merkityksen sovellusten kehittämisessä niin lääketieteessä, teollisuudessa, elintarviketuotannossa kuin luonnonvarojen kestävä kehityksen mukaisessa käytössä. Keskeisiä tarkastelun kohteita ovat geenitekniiikan ja mikrobiologian erilaiset sovellukset. Opintojaksossa esitellään uusimpia biotekniikan sovelluksia nopeasti kehittyvällä alalla.

BI7 Biologian kokonaisuuksia kokeellisesti 2 op (kv, vapaa BI1-BI4 jälkeen, oo)

Opintojaksolla tarkastellaan keskeisiä biologisia ilmiöitä ja reaktioita itse toimien, havainnoiden ja suunnitellen sekä tuodaan biologinen teoria käytäntöön erilaisten laborointien, kenttätöiden ja vierailujen avulla.

BI8 Biologian kertaus 2 op (kv, vapaa BI1-BI4 jälkeen, oo)

Opintojakso kertaa ja syventää muiden biologian opintojaksojen sisältöjä. Opintojaksolla palautetaan mieleen jo opittuja asioita, yhdistellään tietosisältöjä suuremmiksi kokonaisuuksiksi, ymmärretään syy-seuraus-suhteita biologisten ilmiöiden välillä, sekä syvennetään jo olemassa olevia tietoja. Opintojaksolla harjoitellaan myös reaalikokeeseen vastaamista.

Elämäkatsomustieto

ET1 Minä ja hyvä elämä 2 op (pa, numerojärjestys, oo)

Suosittelaa suoritettavaksi ensimmäisenä opiskeluvuonna.

Opintojaksolla pohditaan yhdessä elämän merkityksellisyyttä, identiteettiä, yksilöllisyyttä ja elämänvalintoja. Tutustutaan elämäkatsomustiedon perusteisiin sekä ihmiskäsityksiin ja hyvän elämän malleihin eri perinteissä.

ET2 Minä ja yhteiskunta 2 op (pa, vapaa ET1 jälkeen)

Opintojaksolla arvioidaan yhdessä muiden kanssa yhteiskuntaa ja sen ilmiöitä kriittisesti. Tutustutaan valtaan, ihmisoikeuksiin, väitteiden järkipäraseen perusteluun sekä aikalaiskritiikkiin. Opiskelija saa valmiuksia yhteiskunnassa toimimiseen ja aktiiviseen kansalaisuuteen.

ET3 Kulttuurit 2 op (vv, vapaa ET1 jälkeen)

Opintojaksolla tutustutaan kulttuurintutkimuksen perusteisiin, kulttuurin määritelmiin ja monikulttuurisuuteen ilmiönä. Harjoitellaan arvioimaan mm. kulttuuriperintöä, etnisyyttä, rasismia sekä kulttuurin ja maailmankuvan suhdetta.

ET4 Katsomukset 2 op (vv, vapaa ET1 jälkeen)

Opintojaksolla tutustutaan katsomusten luonteeseen, muotoutumiseen ja katsomusten historiaan. Opiskelija saa välineitä tunnistaa katsomusten merkitys yksilöille ja yhteisöille sekä välineitä arvioida katsomuksia kriittisesti.

ET5 Uskonnot ja uskonnottomuus 2 op (vv, vapaa ET1 jälkeen)

Opintojaksolla tutustutaan uskonnon- ja uskonnottomuuden tutkimuksen perusteisiin sekä suuriin maailmanuskontoihin. Pohditaan yhdessä uskonnon ja uskonnottomuuden merkitystä arkielämässä ja yhteiskunnassa.

ET6 Tulevaisuus 2 op (vv, vapaa ET1 jälkeen)

Opintojaksolla tutustutaan tulevaisuuden tutkimukseen, tieteellisteknologiseen vallankumoukseen sekä utopioihin ja dystopioihin. Saadaan valmiuksia arvioida erilaisia tapoja suhtautua teknologiseen kehitykseen sekä tekoälyn ja digitalisaation vaikutuksia.

Evankelisluterilainen uskonto

UE1 Uskonto ilmiönä — kristinuskon, juutalaisuuden ja islamin jäljillä 2 op (pa, numerojärjestys)

Opintojaksolla käsitellään uskontoa maailmassa vaikuttavana ilmiönä uskontotieteen näkökulmasta. Tarkastellaan katsomusten yleismaailmallista luonnetta ja vaikutuksia kulttuuriin ja yhteiskuntaan. Opetellaan kulttuurista lukutaitoa tutustumalla kristinuskon, juutalaisuuden ja islamin keskeisiin piirteisiin, uskontojen yhteisiin juuriin ja niihin liittyviin ajankohtaisiin kysymyksiin.

UE2 Maailmanlaajuinen kristinusko 2 op (pa, numerojärjestys)

Opintojaksolla tutustutaan kristinuskon syntyyn ja sen jakautumiseen eri kirkkokunniksi. Perehdytään kristinuskon moninaiisiin ilmenemismuotoihin eri puolilla maailmaa sekä erilaisten kristillisten suuntausten vaikutukseen sekä yhteiskuntaan että kulttuuriin historiallisesti ja nykypäivänä.

UE3 Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä 2 op (vv, vapaa UE1 jälkeen)

Opintojaksolla perehdytään Intiassa, Kiinassa ja Japanissa syntyneisiin uskontoihin, kuten esimerkiksi hindulaisuuteen, buddhalaisuuteen, kungfutselaisuuteen, taolaisuuteen ja shintolaisuuteen sekä luonnonuskontojen keskeisiin piirteisiin. Tarkastellaan uskontojen nykytilannetta, niiden vaikutusta yhteiskuntaan ja kulttuuriin sekä niiden ilmenemistä länsimaissa.

UE4 Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa 2 op (vv, vapaa UE1 jälkeen)

Opintojaksolla tutustutaan monipuolisesti erilaisten katsomusten merkitykseen ja vaikutukseen suomalaisessa kulttuurissa, yhteiskunnassa ja yksilöiden elämässä. Opiskelija tutustuu uskonnollisuuden ja uskonnottomuuden moninlaisiin muotoihin Suomessa esimerkiksi vapaaehtoistoiminnan kautta.

UE5 Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa 2 op (vv, vapaa UE1 jälkeen)

Opintojaksolla syvennytään monitieteellisesti uskontojen vaikutukseen taiteissa ja populaarikulttuurissa. Perehdytään esimerkiksi uskonnolliseen taiteeseen ja symboliikkaan, uskonnon ja taiteen väliseen suhteeseen sekä uskonnon ilmenemiseen populaarikulttuurissa.

UE6 Uskonto, tiede ja media 2 op (vv, vapaa UE1 jälkeen)

Opintojaksolla käsitellään uskonnon ja median suhdetta monipuolisesti eri näkökulmista sekä perehdytään uskonnon tutkimukseen. Syvennytään esimerkiksi uskonnon vaikutukseen mediassa, ja median vaikutukseen uskonnoissa sekä tutustutaan teologiaan ja uskontotieteeseen. Opintojaksolla harjoitellaan myös uskontoon liittyvän mediasisällön tuottamista tai media-analyysin tekemistä.

Filosofia

FI1 Johdatus filosofiseen ajatteluun 2 op (pa, numerojärjestys, oo)

Suosittelaa suoritettavaksi ensimmäisenä opiskeluvuonna.

Filosofia on ajattelun ilmaisutaitoaine! Tällä opintojaksolla opitaan ajattelemaan selkeästi ja johdonmukaisesti. Ajattelun taidot ja perusteleminen kehittyvät käytännössä tuntikeskustelujen avulla. Jakson aikana tutustutaan filosofiseen ajatteluun, taitavaan argumentointiin sekä tiedon ja olemassaolon kysymyksiin.

FI2 Etiikka 2 op (pa, vapaa FI1 jälkeen)

Suosittelaa suoritettavaksi toisena opiskeluvuonna.

Tuntuuko siltä, että keskustelut oikeasta ja väärästä menevät vain turhaksi jankkaamiseksi? Tällä opintojaksolla opitaan punnitsemaan eettisiä kysymyksiä rakentavasti ja järkiperaisesti. Tuntikeskustelujen ja harjoitusten avulla tutustutaan erilaisiin moraalifilosofian suuntauksiin ja opitaan puolustamaan omaa kantaa vakuuttavasti. Etiikan teorioiden lisäksi opintojaksolla käsitellään hyvää elämää ja ajankohtaisia aiheita, kuten eläinten oikeuksia, ilmastonmuutosta ja seksuaalisuuden etiikkaa.

FI3 Yhteiskuntafilosofia 2 op (vv, vapaa FI1 jälkeen)

Filosofian tehtävä ei ole vain selittää maailmaa, vaan muuttaa sitä! Tällä opintojaksolla opitaan, miten yhteiskunnasta tehdään parempi ja reilumpi. Ymmärrys yhteiskunnasta syvenee, kun tutustutaan erilaisten aatteiden ja ihanteiden taustaan sekä filosofisiin perusteisiin. Keskusteleva tuntityöskentely opettaa tärkeitä kansalaistaitoja: oman kannan vakuuttavaa perustelemista, rakentavaa kriittisyyttä ja erilaisuuden hyväksymistä. Sisällöllisesti opintojaksolla käsitellään muun muassa valtaa, vapautta, hyvinvointia ja ajankohtaisia aiheita.

FI4 Totuus 2 op (vv, vapaa FI1 jälkeen)

Tällä opintojaksolla opitaan, mikä on totta ja miksi. Opiskelija oppii erottamaan mielipiteet tosiasiaväitteistä sekä miten tosiasioita ylipäättään saadaan selville. Opintojakson aikana syvennetään ymmärrystä tiedosta, totuudesta ja todellisuuden luonteesta. Jakson aikana käsitellään myös tiedettä filosofisesta näkökulmasta sekä tutustutaan tieteen ja filosofian ajankohtaisiin kysymyksiin, esimerkiksi tekoälyyn ja tietoisuuteen.

FI5 Estetiikka 2 op (kv, vapaa)

Jokaisen taiteilijan tulisi tietää, mikä on taidetta ja miksi, tai millä perusteilla kriitikot arvioivat taidetta. Tällä opintojaksolla lähestytään taidetta ja kauneutta filosofian näkökulmasta. Opitaan perustelevammin, miksi jokin teos on taidetta tai kaunis. Filosofinen ajattelu avartaa ja syventää ymmärrystä taiteesta. Taiteellisen kokemuksen lisäksi opiskelija oppii pohtimaan taiteen arvoa yhteiskunnalle ja hyvälle elämälle. Opintojakson taidekäsitys on laaja — onhan taidetta maalausten lisäksi myös mm. tanssi, elokuvat, mediakulttuuri ja pelit.

FI6 Filosofian kertaus 2 op (kv, vapaa FI1 jälkeen, oo)**Suosittellaan suoritettavaksi abivuonna**

Tällä opintojaksolla saadaan tiedolliset ja taidolliset eväät ylioppilaskirjoituksiin. Jakson aikana päästään harjoittelemaan monia hyödyllisiä taitoja, kuten esseiden kirjoittamista, aineistojen käyttöä ja opiskelutekniikkaa. Kerrataan myös edeltävien opintojaksojen parhaat palat ja tärkeimmät tietosisällöt.

Historia

HI1 Ihminen, ympäristö ja historia 2 op (pa, numerojärjestys, oo)**Suosittellaan suoritettavaksi ensimmäisenä opiskeluvuonna.**

Kuinka Homo Sapiensista tuli hallitseva laji maapallolla? Miksi maanviljelys syntyi? Miten ihmiset elivät keskiajalla, entä teollistumisen ajan kaupungeissa? Opintojaksolla tarkastelemme ihmisen suhdetta ympäristöön ja yhteiskunnallista kehitystä esihistoriasta nykyaikaan. Tutustumme myös yhteiskunnallisten ja taloudellisten rakenteiden historiallisiin muutoksiin sekä sosiaali- ja ympäristöhistoriaan maanviljelyksen alusta jälkiteolliseen aikaan. Harjoitellamme monipuolisen historiallisen lähdeaineiston hyödyntämistä.

HI2 Kansainväliset suhteet 2 op (pa, vapaa HI1 jälkeen)**Suosittellaan suoritettavaksi toisena opiskeluvuonna.**

Miksi juuri Iso-Britanniasta kasvoi imperiumi, jonka alueella aurinko ei koskaan laskenut? Miksi ensimmäistä maailmansotaa voi pitää 1900-luvun kaikkien katastrofien alkusyyinä? Miksei Hitleriä pysäytetty ajoissa? Miksi Yhdysvallat hyökkäsi Vietnamiin? Kuinka Neuvostoliitto romahti?

Opintojaksolla analysoimme kansainvälistä politiikkaa erilaisista taloudellisista ja ideologisista näkökulmista. Opiskelija pääsee harjoittelemaan tiedon hakemisen, analysoinnin ja tuottamisen taitoja sekä perehtymään monipuolisesti lähteiden tulkintaan ja arviointiin.

HI3 Itsenäisen Suomen historia 2 op (pa, vapaa HI1 jälkeen)**Suosittellaan suoritettavaksi kolmantena opiskeluvuonna.**

Tiesitkö että Suomi oli ainoa toisessa maailmansodassa Neuvostoliittoa vastaan sotinut maa, jota se ei miehittänyt? Miksi Kekkonen valtakausi kesti peräti 25 vuotta? Kuinka Suomesta tuli Euroopan unionin jäsen? Mitä tapahtui Tampereella 1918?

Opintojaksolla analysoidaan Suomen valtiollisen ja kansainvälisen aseman kehitystä, siirtymistä sääty-yhteiskunnasta demokraattiseen kansalaisyhteiskuntaan sekä poliittisia, taloudellisia ja kulttuurielämän murroksia. Syvennetään ymmärrystä historiallisesta empatiasta mm. perehtymällä opiskelijan oman suvun vaiheisiin Suomen historian dramaattisissa käännekohtissa.

HI4 Eurooppalaisen maailmankuvan kehitys 2 op (vv, vapaa HI1 jälkeen)

Tiesitkö, että keskiajan perintöä ovat mm. parlamentti, yliopisto, mekaaninen kello ja pankki? Tai millainen aikakausi oli renessanssi, jolloin uusi aika alkoi henkisenä paluuna antiikkiin? Entä millaisessa maailmassa eli näytelmäkirjailija William Shakespeare? Opintojaksolla perehdytään taiteeseen ja tieteeseen oman aikansa ilmentäjinä. Opintojaksolla opitaan ymmärtämään paremmin eurooppalaisen ihmisen arvomaailmaa ja yleismaailmallisten ihmisoikeuksien historiallista muotoutumista.

HI5 Ruotsin itämaasta Suomeksi 2 op (vv, vapaa HI1 jälkeen)

Tällä opintojaksolla matkustetaan aikaan, jolloin Turku oli Suomen pääkaupunki. Opintojaksolla tarkastellaan nykyisen Suomen alueen kehitystä osana Itämeren alueen historiaa esihistoriasta autonomian ajalle asti. Perehdytään yhteiskunnan, talouden ja ympäristön lisäksi yhteisöjen ja yksilöiden väliseen vuorovaikutukseen, arjen historiaan ja ihmisten elämäntapaan sekä elinkeinoihin historian eri vaiheissa. Syvennytään erityisesti lähiympäristön historian lähteisiin ja erilaisiin tutkimusmenetelmiin.

HI6 Maailman kulttuurit kohtaavat 2 op (vv, vapaa HI1 jälkeen)

Sivistyksellä rasismia ja rodullistamista vastaan! Opintojaksolla perehdytään kulttuurin käsitteeseen ja tarkastellaan, miten suhtautuminen eri kulttuureihin on vaihdellut ajattelun ja yhteiskuntien muuttuessa. Keskeistä on mm. länsimaisten ja muiden kulttuurien kohtaaminen ja vuorovaikutus historian eri vaiheissa. Syvennetään osaamista Euroopan ulkopuolisista kulttuureista, kuten Kiinasta, Intiasta ja Afrikasta.

HI7 Historian kertaus 2 op (kv, vapaa HI1 jälkeen, oo)

Suosittelaa suoritettavaksi abivuonna

Opintojakson aikana kerrataan lukion historian keskeisiä aihepiirejä ja vahvistetaan opiskelijan omaa historiallista ajattelua ja historiatieteen metodologista osaamista (mm. lähdekritiikki). Opiskelija saa valmiuksia historian ylioppilaskokeen suorittamiseen.

Maantiede

GE1 Maantieteen perusteet 2 op (pa, numerojärjestys)

Opiskelija perehtyy muuttuvan maailman ja sen alueellisten ilmiöiden tarkasteluun ympäristön muutosten ja ihmiskunnan muutosten kautta. Opintojakson aikana seurataan ajankohtaisia uutisia eri puolilta maailmaa ja hahmotetaan maailmanlaajuisia muutoksia sekä luonnon, ympäristön että ihmiskunnan kannalta. Opintojakso käsittelee myös eri puolilla maailmaa tapahtuvaa myönteistä kehitystä sekä mahdollisuuksia ennakoita muutoksia sekä varautua ja sopeutua niihin.

GE2 Sininen planeetta 2 op (vv, vapaa)

Opintojaksolla syvennetään luonnonmaantieteellisten ilmiöiden ja luonnonmaantieteellisen nimistön tuntemusta. Keskeisiä sisältöjä ovat maan planetaariset liikkeet sekä ilma-, vesi- ja kivikehän toiminnan analysointi. Opintojaksolla harjoitellaan maisemantulkintaa erilaisista kuva-aineistoista.

GE3 Yhteinen maailma 2 op (vv, vapaa)

Opiskelija pohtii ihmistoiminnan alueellisia piirteitä, kuten väestönkasvua, muuttoliikkeitä, kaupungistumista, luonnonvarojen hyödyntämistä, liikennettä sekä kehittyneisyyseroja. Teemoja tarkastellaan sekä maailmanlaajuisesti että paikallisesti erityisesti kestävän kehityksen näkökulmasta.

GE4 Geomedia 2 op (vv, GE1-GE3 jälkeen)

Opiskelija perehtyy aiemmissa opintojaksoissa hankittujen maantieteellisten tietojen ja taitojen soveltamiseen tutkielman laatimisessa tai osallistumis- ja vaikuttamisprojektin toteuttamisessa. Keskeisiä näkökulmia opintojaksossa ovat paikkatiedon moninaisuuden tarkastelu, aluesuunnittelu ja osallistuvan suunnittelun periaatteet sekä geomedian käyttö tutkimuksessa ja vaikuttamisessa.

Psykologia

PS1 Toimiva ja oppiva ihminen 2 op (pa, numerojärjestys)

Opiskelija tutustuu psykologiaan tieteenä sekä psyykkisten ilmiöiden monimuotoisuuteen. Ihmisen toimintaa tarkastellaan biologisten, psyykkisten ja sosiaalisten tekijöiden kokonaisuutena. Opiskelija perehtyy psyykkisen hyvinvoinnin, oppimisen ja tieteellisen tutkimuksen teemoihin.

PS2 Kehittyvä ihminen 2 op (vv, vapaa PS1 jälkeen)

Opiskelija perehtyy yksilön kehitykseen elämänsä aikana sekä kehitykseen vaikuttaviin biologisiin ja sosiaalisiin tekijöihin erityisesti lapsuudessa ja nuoruudessa. Opintojakson keskeisiä teemoja ovat kognitiivisten kykyjen, tunnetaitojen ja identiteetin kehitys.

PS3 Tietoa käsittelevä ihminen 2 op (vv, vapaa PS1 jälkeen)

Opiskelija tarkastelee ihmisen tiedonkäsittelyn, kuten muistin, havaitsemisen ja tarkkaavaisuuden, periaatteita. Aivojen toiminta ja rakenne tulevat tutuiksi. Opiskelijan kyky tunnistaa ja hallita taitavaan tiedonkäsittelyyn vaikuttavia tekijöitä kehittyy.

PS4 Tunteet ja mielenterveys 2 op (vv, vapaa PS1 jälkeen)

Opintojaksolla keskeisiä teemoja ovat tunteet, stressi, kriisit, uni sekä mielenterveys. Opiskelija tutustuu mielenterveyden häiriöiden hoitomuotoihin ja saa valmiuksia soveltaa psykologista tietoa oman ja muiden hyvinvoinnin edistämiseen.

PS5 Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen 2 op (vv, vapaa PS1 jälkeen)

Opiskelija oppii ymmärtämään yksilöiden välisiä eroja persoonallisuuden piirteissä, lahjakkuudessa ja älykkyydessä. Opintojaksolla tarkastellaan yksilön toimintaa persoonallisuuden, tilannetekijöiden ja kulttuurin vuorovaikutuksen näkökulmista. Ryhmäprosessit ja sosiaalisen vaikutuksen tavat tulevat tutuiksi.

PS6 Sosiaalipsykologia 2 op (kv, ennen yo-koetta, oo)

Opiskelija tutustuu sosiaalipsykologiaan tieteenä ja sosiaalipsykologian soveltamiseen. Opiskelija oppii ymmärtämään muiden ihmisten vaikutusta yksilön toimintaan. Lisäksi opintojaksolla kerrataan aiempien lukio-opintojen aihepiirejä ja valmistaudutaan ylioppilaskokeeseen.

Terveystieto

TE1 Terveys voimavarana 2 op (pa, numerojärjestys)

Opintojaksolla syvennetään ymmärrystä terveydestä fyysisenä, psyykkisenä ja sosiaalisena kokonaisuutena ja opiskelija saa lisää valmiuksia oman terveyden ylläpitämiseen liittyen esimerkiksi ruokavalioon, liikuntaan, uneen sekä mielen hyvinvointiin. Opiskelija perehtyy erilaisiin terveyskäyttäytymistä selittäviin malleihin sekä yhteiskunnan keinoihin terveyden edistämiseksi ja oppii pohtimaan kriittisesti erilaisia terveyteen liittyviä ilmiöitä.

TE2 Terveys ja ympäristö 2 op (vv, vapaa)

Opiskelija perehtyy tieteellisen tutkimuksen tekemisen eri vaiheisiin ja tutustuu erilaisiin terveysviestinnän muotoihin sekä niiden vaikutuskeinoihin, ja oppii arvioimaan erilaisten tietolähteiden luotettavuutta. Yhtenä teemana käsitellään ihmisen ja fyysisen ja psykososiaalisen ympäristön vuorovaikutusta esimerkiksi turvallisuuden näkökulmasta. Opintojaksolla tutustutaan myös erilaisiin riippuvuuksiin ja niiden syntyyn.

TE3 Terveys ja yhteiskunta 2 op (vv, vapaa)

Opiskelija tutustuu terveydenhuollon, terveyspolitiikan, lääketieteen ja terveysteknologian historiaan, nykytilaan sekä tulevaisuuden näkymiin. Lisäksi perehdytään erilaisiin hoitomahdollisuuksiin sekä potilaan oikeuksiin sekä yleisesti terveyspalveluiden järjestämiseen Suomessa. Opintojakson aikana tarkastellaan myös terveyseroja sekä niiden syitä. Muita teemoja ovat esimerkiksi tarttuvut ja tarttumattomat taudit sekä erilaiset lääketieteen eettiset kysymykset.

TE4 Terveystiedon kertaus 2 op (kv, numerojärjestys, oo)

Opintojaksolla kerrataan terveystiedon keskeisiä sisältöjä ja kokonaisuuksia. Ylioppilaskokeeseen valmistaudutaan tutustumalla terveystiedon ylioppilaskokeen rakenteeseen, harjoittelemalla vastaustekniikkaa sekä perehtymällä ylioppilaskokeen tehtävien arvioinnin perusteisiin. Lisäksi harjoitellaan ylioppilaskokeessa tarvittavien ohjelmistojen käyttöä

Yhteiskuntaoppi

YH1 Suomalainen yhteiskunta 2 op (pa, numerojärjestys, oo)

Suosittelaa suoritettavaksi ensimmäisenä opintovuonna

Tervetuloa mukaan perehtymään suomalaiseen yhteiskuntaan ja sen toimintaan. Opintojakson aikana käydään läpi vaikuttamisen monet keinot, Suomen puolueet ja politiikan, yhteiskunnallisen päätöksenteon ja vallankäytön eri tavat ja instituutiot. Opintojakson aikana opiskelija oppii ymmärtämään paremmin mahdollisuuksia vaikuttaa ja toimia Suomen kansalaisena sekä yhteiskunnan aktiivisena jäsenenä.

YH2 Taloustieto 2 op (pa, vapaa YH1 jälkeen)

Suosittelaa suoritettavaksi toisena opintovuonna

Money makes the world go round! Opintojaksolla tutustutaan kansantalouden toimintaan ja sen käsitteisiin. Opiskelija perehtyy talouskasvuun ja sen mittaamiseen, talouden häiriöihin (esimerkiksi työttömyys, suhdannevaihtelut ja inflaatio) ja talouspolitiikan välineisiin. Opintojaksolla pohditaan kriittisesti talouden vaikutuksia ympäristö- ja ilmastokysymyksiin sekä syvennetään tietämystä myös yrityksistä ja yrittäjyydestä sekä ajankohtaisista talouden kysymyksistä.

YH3 Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma 2 op (pa, vapaa YH1 jälkeen)

Se, mitä tapahtuu maailmalla, Euroopassa ja Pohjoismaissa vaikuttaa myös sinuun. Tiedätkö miten? Opintojaksolla Euroopan unioni, sen instituutiot ja toimintatavat tulevat tutuksi. Pohdimme pohjoismaista yhteistyötä ja eurooppalaisuutta - mikä meitä yhdistää? Kuinka kansalainen voi vaikuttaa asioihin EU:ssa? Opintojaksolla tutustutaan myös maailmantalouteen ja globalisaatioon. Kuka päättää maailmankaupan säännöistä? Miten ilmastonmuutosta vastaan taistellaan? Miten pakolaisuus vaikuttaa meihin? Tärkeä teema on myös turvallisuus, niin globaalisti kuin Suomessakin. Mikä Nato on, entä mitä YK tekee maailman turvallisuuden eteen

YH4 Lakitieto 2 op (vv, vapaa YH1 jälkeen)

Käräjillä tavataan! Tiedätkö, miten Suomen oikeusjärjestelmä toimii? Opintojaksolla opiskelija oppii tuntemaan paremmin yhteiskunnan jäsenen oikeudet ja vastuut sekä tutustuu arkielämän oikeudellisiin asioihin, kuten perintöön, velanottoon ja työelämän oikeuksiin ja velvollisuuksiin. Näistä tiedoista ja taidoista on hyötyä koko elämän ajan.

YH5 Yhteiskuntaopin kertaus 2 op (kv, ennen yo-koetta, oo)

Suosittelaa suoritettavaksi kolmantena opiskeluvuonna ennen yo-koetta.

Opintojaksolla kerrataan keskeiset asiat lukion yhteiskunnallista opinnoista. Syvennetään yhteiskuntaopin, taloustiedon, Eurooppa-tietojen ja lakitiedon osaamista. Kehitetään myös vastaustaitoja, jotta menestys olisi mahdollisimman hyvä yo-kokeessa.

Taito- ja taideaineet

KUVATAIDE.....	53
LIIKUNTA	54
MUSIIKKI	55

---

pa = pakollinen opintojakso

vv = valtakunnallinen valinnainen opintojakso

= koulukohtainen valinnainen opintojakso

kt = koulukohtainen temaattinen opintojakso

oo = suoritetaan opetukseen osallistumalla (ei voi suorittaa itsenäisesti)

op = opintopiste

Kuvataide

KU1 Omat kuvat, jaetut kulttuurit 2 op (pa, 1. opiskeluvuotena, oo)

Opintojaksolla harjoitellaan kuvan tuottamisen, muokkaamisen ja esittämisen keinoja taiteessa, ympäristössä ja mediassa. Opintojakso sisältää luentoja kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin käsitteistöön ja kuvastoihin liittyen sekä kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaisten ilmiöiden tarkastelua. Opiskelija tutustuu erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista. Kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulkinnan keinojen käyttäminen selkeytyy taiteellisen työskentelyn vuorovaikutustilanteissa. Opiskelijalle syntyy käsitys siitä, millaista on vaikuttaminen ja osallistuminen kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin keinoin. Opintojakson tehtävissä käytetään monipuolisesti eri tekniikoita ja välineitä kuvan tekemisessä ja opetellaan luovaa materiaalien käyttöä. Ensisijaisesti tarkoitus on rohkaista ja herätellä opiskelijaa luovaan ajatteluun sekä toteuttaa opiskelijan omia ideoita tarkoitukseen sopivilla välineillä.

KU2 Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt 2 op (pa, 2. opiskeluvuotena, oo)

Opintojaksolla tutustutaan arkkitehtuuriin, muotoiluun ja taideteollisuuteen tehtävien kautta. Tutkitaan ympäristön kuvakulttuurien yhteyksiä omiin kuviin, taiteeseen ja kulttuuriperintöön kuvailmaisun taitoja syventäen. Opiskelija tarkastelee rakennettuja ja luonnon ympäristöjä kulttuurisen moninaisuuden ja kestäväen kehityksen kannalta. Käytetään arkkitehtuurin, muotoilun ja tuotteistamisen sisältöjä, prosesseja ja toimintatapoja kuvallisen tuottamisen lähtökohtana. Tehtävien kautta osallistutaan ja vaikutetaan erilaisiin ympäristöihin visuaalisuutta ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen sekä tarkastellaan luonnon, arkkitehtuurin ja muotoilun vuoropuhelua. Työskentelyssä tutkitaan ja havainnoidaan henkilökohtaisia, yhteisöllisiä, yhteiskunnallisia ja globaaleja merkityksiä rakennetussa ympäristössä. Päämääränä opintojaksolla on saada opiskelija tietoiseksi taiteen merkityksestä erilaisissa ympäristöissä ja ympäristön suunnittelussa sekä aktivoitua visuaaliseen suunnitteluun liittyvissä ajankohtaisissa yhteiskunnallisissa kysymyksissä sekä rohkaista toimimaan aktiivisesti oman ja suuremman yhteisön rakennetun ympäristön hyväksi.

KU3 Kuva viestii ja vaikuttaa 2 op (vv, vapaa, oo)

Opintojakson sisältö koostuu graafisesta suunnittelusta piirtäen, kuvankäsittelyn ja erilaisten taidegrafiikan ym. tekniikoihin tutustumalla. Opiskelija tutkii median yhteyksiä muihin ympäristöihin, omiin kuviin, taiteeseen ja kulttuuriperintöön kuvallisen viestinnän sekä tieto- ja viestintäteknologian osaamista syventäen. Tarkastellaan mediakulttuureja kulttuurisen moninaisuuden ja kestäväen kehityksen kannalta. Käytetään median sisältöjä, ilmiöitä, suunnitteluprosesseja ja toimintatapoja kuvallisen tuottamisen lähtökohtana. Harjoitustöissä opiskelija opettelee osallistumista ja vaikuttamista mediaympäristöihin visuaalisuutta ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen. Luennoilla käsitellään mediakulttuurien henkilökohtaisia, yhteisöllisiä, yhteiskunnallisia ja globaaleja merkityksiä. Opintojakson tarkoitus on lisätä opiskelijan ymmärrystä visuaalisuuden merkityksestä mediaviestinnässä, mediaympäristöissä ja mediaesityksissä sekä niiden suunnittelussa ja tuottamisessa.

KU4 Taiteen monet maailmat 2 op (vv, vapaa, oo)

Opintojaksolla tutkitaan taiteen sisältöjen, ilmiöiden ja toimintatapojen yhteyksiä omiin kuviin, ympäristöön ja kulttuuriperintöön ilmiökeskeistä lähestymistapaa hyödyntäen. Luennoilla käsitellään eri aikoina ja eri ympäristöissä tuotettua kuvataidetta kulttuurisen moninaisuuden ja kestäväen kehityksen kannalta. Opiskelija oppii soveltamaan erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja itsenäisessä ja yhteistoiminnallisessa kuvallisessa työskentelyssä. Opiskelija tutkii omaan elinympäristöön ja yhteiskuntaan liittyviä ilmiöitä kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen. Opintojakso auttaa opiskelijaa havainnoimaan ja sijoittamaan näkemäänsä eri aikakausien taiteen ja rakennetun ympäristön historian aikajanelle varhaisimmista kuvista aina viimehetken nykyaikaiseen. Opiskelu koostuu luennoista ja omasta työskentelystä tehtävien parissa.

Lisäksi koulussamme voi suorittaa kuvataiteen lukiodiplomin.

Liikunta

LI1 Oppiva liikkuja 2 op (pa, 1. opiskeluvuotena, oo)

Opiskelija ymmärtää liikuntataitojen sekä fyysisen aktiivisuuden merkityksen oman toimintakyvyn, terveyden ja hyvinvoinnin perusedellytyksenä. Opiskelija saa monipuolisia kokemuksia yhdessä liikkumisesta, osallisuudesta ja yhteisöllisyydestä reilun pelin hengessä. Opiskelijan koettu liikunnallinen pätevyys ja myönteinen minäkuva vahvistuvat uuden oppimisen sekä liikunnan tuoman ilon ja virkistyksen myötä.

LI2 Aktiivinen elämä 2 op (pa, 2. opiskeluvuotena, oo)

Opiskelijaa kannustetaan liikunnallisen elämäntavan omaksumiseen sekä riittävän päivittäisen fyysisen aktiivisuuden saavuttamiseen. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään, että liikuntaharrastusten lisäksi toimintakykyä, terveyttä ja hyvinvointia tukeva fyysinen aktiivisuus muodostuu arjen valinnoista ja pitkäkestoisen istumisen välttämisestä. Opiskelija havainnoi arkisia toimintatapojaan ja valintojaan kestäväen tulevaisuuden, fyysisen aktiivisuuden ja terveyden näkökulmista. Opiskelu toteutetaan rakennettua ja rakentamatonta oppimisympäristöä sekä liikunta- ja hyvinvointiteknologiaa hyödyntäen.

LI3 Uudet mahdollisuudet 2 op (vv, 2. tai 3. opiskeluvuotena, oo)

Tavoitteena on edistää opiskelijan fyysistä toimintakykyä sekä monipuolistaa opiskelijan liikunnallista osaamista ja koettua pätevyyttä uuden oppimisen myötä. Keskeisenä sisältönä on uusiin liikuntamuotoihin ja -lajeihin tutustuminen sekä jo olemassa olevien liikuntataitojen ja -tietojen monipuolinen harjoittaminen ja soveltaminen.

LI4 Yhdessä liikkuen 2 op (vv, 2. opiskeluvuotena, oo)

Tavoitteena on erityisesti edistää opiskelijan sosiaalista toimintakykyä ja yhteenkuuluvuutta liikunnan avulla. Työtavoissa painottuu opiskelijaryhmän aktiivinen osallisuus, toiminnallisuus ja yhteistoiminta. Opintojakson aikana ryhmä toteuttaa yhdessä projektiluonteisen kokonaisuuden: vuorolukuvuosina järjestettävä Elämysseikkailuvuorokausi (osittain maksullinen; esim. majoituskustannukset) tai Peliturnaus palloilujakson aikana (maksuton).

LI5 Virkistystä liikunnasta 2 op (vv, vapaa, oo)

Tavoitteena on edistää opiskelijan psyykkistä toimintakykyä, myönteistä minäkuva, voimavaroja ja jaksamista virkistystä lisäävien liikuntamuotojen, rentoutusharjoitusten ja keuhonhuoltoharjoitusten avulla. Opiskelussa korostuvat toiminta- ja opiskelukyvyn tukeminen sekä liikunnan ilo ja virkistys.

LI6 Vanhat tanssit 2 op (kv, 2. opiskeluvuotena, oo)

Opintojakson aikana opiskelija oppii keskeisimpiä pari-, juhla- ja salonkitansseja sekä tutustuu suomalaiseen pari- ja juhlatanssikulttuuriin. Opiskelija osallistuu yhteiseen tanssiaistapahtumaan kuuluviin tanssiesityksiin ja niiden harjoituksiin vastuullisesti, aktiivisesti ja yhteisöllisyyttä edistäen.

Koulussamme voi suorittaa liikunnan lukiodiplomin.

Musiikki

MU1 Intro – kaikki soimaan 2 op (pa, 1. opiskeluvuotena, oo)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija löytää oman tapansa toimia musiikin alueella. Omakohtaisen musiikkisuhteen kautta opiskelija ymmärtää musiikin merkityksiä elämässä ja ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa. Opintojaksolla opiskelija musisoi, syventää omaa osaamistaan ja pohtii asemaansa musiikin kuuntelijana, tulkitsijana, tekijänä ja kulttuuripalvelujen käyttäjänä. Opiskelija ymmärtää ja osaa soveltaa teknologian käyttömahdollisuuksia musiikissa.

MU2 Syke – soiva ilmaisu 2 op (pa, 1. tai 2. opiskeluvuotena, oo)

Opiskelija perehtyy erilaisiin musiikkikulttuurisiin ilmiöihin Suomessa ja maailmalla. Opiskelussa käytetään monipuolisia työtapoja, erityisesti musisointia ja kuuntelua. Musisoitaessa kiinnitetään huomiota oman taiteellisen ilmaisun sekä kuuntelu- ja vuorovaikutustaitojen kehittämiseen. Ohjelmistoon valitaan mahdollisuuksien mukaan eri musiikinlajeja populaari -ja taidemusiikista perinnemusiikkiin.

MU3 Genre – globaali uteliaisuus 2 op (vv, 2. opiskeluvuotena, oo)

Opiskelija oppii tuntemaan erilaisia musiikkikulttuureja sekä hahmottamaan itsensä osana globaalia musiikillista maailmaa. Opiskelija ymmärtää musiikin kulttuurisidonnaisuuden. Opintojaksolla tutustutaan syvällisesti joihinkin musiikinlajeihin tai -kulttuureihin laulaen, soittaen ja kuunnellen. Opiskelija kehittää musisointi- ja kuuntelutaitojaan sekä taitojaan hankkia ja käsitellä tietoa.

MU4 Demo – luovasti yhdessä 2 op (vv, 2. opiskeluvuotena, oo)

Opintojaksolla tutustutaan musiikin käyttöön ja vaikutusmahdollisuuksiin eri taidemuodoissa, monimediaisissa tietojen ja viestintäympäristöissä sekä yhteiskunnassa. Opiskelija suunnittelee opintojakson toteuttamistavan ja ohjelmiston tutkien musiikin yhteyttä tekstiin, kuvaan ja liikkeeseen ja perehtyy tarkemmin musiikin käyttötapoihin esimerkiksi elokuvassa, näyttämöllä, joukkoviestimissä tai verkkoympäristöissä.

Muistathan, että meillä voi opiskella musiikkia (MU) ja musiikki -ilmaisua (ITM) sekä suorittaa musiikin lukiodiplomin.

Ilmaisutaito

ILMAISUTAITO	58
ELOKUVATYÖ	59
ESITYSTEKNIikka	59
LUOVA KIRJOITTAMINEN.....	60
MEDIA	61
MUSIIKKI-ILMAISU.....	61
TANSSI-ILMAISU	62
TEATTERI-ILMAISU	63
TUOTANTO	64

---

pa = pakollinen opintojakso

vv = valtakunnallinen valinnainen opintojakso

kv = koulukohtainen valinnainen opintojakso

kt = koulukohtainen temaattinen opintojakso

oo = suoritetaan opetukseen osallistumalla (ei voi suorittaa itsenäisesti)

op = opintopiste

Ilmaisutaito

Tampereen yhteiskoulun lukio (TYK) on ilmaisutaidon erityislukio, jossa opiskellaan valtakunnallisen opetussuunnitelman mukaiset lukio-opinnot sekä ilmaisutaitoa opiskelijan oman kiinnostuksen mukaan. Voit lukea lisää ilmaisutaidon erityistehtävästä ja ilmaisutaitoaineista [täällä](#).

Kaikki ilmaisutaidon opintojaksot **ovat koulukohtaisia valinnaisia opintojaksoja (kv)**

- kaikki tykkiläiset voivat opiskella ilmaisutaitoaineita
- opiskelija voi sisällyttää tutkintoonsa enintään 24 opintopistettä ilmaisutaito-opintoja
- ilmaisutaitoa 24 opintopistettä opiskeleva saa vähentää pakollisista opinnoista enintään 16 opintopistettä

Ilmaisutaitoa opiskellaan paitsi itsenäisinä oppiaineina, myös monimuotoisina oppiainerajat ylittävinä opintojaksoina, yhteistyöprojekteina ja produktiona. ITA-opinnoissa yhdistyvät esimerkiksi maskeeraus ja elokuva, kuvataide ja tanssi, pääset tekemään oman musiikkivideon tai tutustumaan musikaalien maailmaan. ITA-opintojaksojen tarjonta vaihtelee vuosittain. Lukuvuoden 2022-2023 ITA-opintojaksot eli ilmaisutaidon yhteiset opinnot löydät [täältä](#).

ITA1 Ilmaisutaidon perusteet 2 op (kv, 1.opiskeluvuotena, oo, järjestetään joka lukuvuosi)

Opiskelija harjaannuttaa kehoaan ja ääntään ilmaisullisten harjoitteiden yhteydessä. Opintojakson aikana työskennellään yksin, pareittain ja ryhmässä. Toiminnan tarkoituksena on kehittää opiskelijan ilmaisuvalmiuksia, ryhmätyötaitoja sekä vuorovaikutus- ja viestintätaitoja. Lisäksi luodaan silmäys taiteen ja ilmaisutaidon opiskeluun sekä paikalliseen kulttuurielämään.

Elokuvatyö

ITE1 Elokuvatyön perusteet 2 op (kv, suositellaan 1. opiskeluvuotena, oo)

Opintojaksolla tehdään elokuvia ja opitaan samalla kuvaamista, editointia ja elokuvakerrontaa. Opiskelija tutustuu Hollywoodin jatkuvuusleikkaukseen ja oppii tekemään valtavirtaelokuvan mukaista kuvaa. Pääpaino on omassa työskentelyssä ja jokainen pääsee toteuttamaan ideaansa käytännössä elokuvaksi asti. Työtapoina ovat mm. kuvaus- ja leikkausharjoitukset, luennointi sekä harjoituselokuvien tekeminen. Lopputyönä tehdään pienryhmissä elokuvat, joiden aiheen ja tyylin saa itse valita. Opiskelija oppii, miten tekniset valinnat vaikuttavat viestin sisältöön. Opintojaksolla opiskelija saa perusvalmiudet tehdä itsenäisesti elokuvia.

ITE2 Dokumenttielokuva 2 op (kv, edellyttää ITE1, oo)

Elokuvan opintojakso, jossa opiskelija oppii tekemään lennokkaita, rääväsuisia tai koskettavia tarinoita tosielämän aiheista. Opiskelu tapahtuu omakohtaisena työskentelynä, jossa päästään tekemään yksin tai pienryhmissä yleensä ainakin kahta isompaa tuotantoa. Lisäksi tehdään elokuvallisia harjoituksia ja harjoitellaan kameratekniikkaa. Tutkitaan dokumenttielokuvan rakennetta ja kerrontaa sekä ilmiötä taidemuotona. Dokumentti saa olla tekijänsä näköistä, kokemuksen ja hetkien välittämistä. Esim. roadtrip- tai sekoiluhenkkinen käsittelytapa saattaa tavoittaa yleisönsä paremmin kuin objektiivinen tyyli. Opiskelija oppii valotuksen käsissäädöt sekä tutustuu syväterävyyden ja perspektiivin hallintaan.

ITE3 Fiktioelokuva 2 op (kv, edellyttää ITE1, suositellaan myös ITE2, oo)

Fiktioelokuvan opintojaksolla opiskellaan lisää elokuvallisen kerronnan keinoja sekä tehdään elokuvia. Opiskelija tutustuu erilaisten lajityyppien ilmaisutapoihin ja opettelee hyödyntämään montaaasia ja elliptistä kerrontaa elokuvassa. Opiskelija oppii valaisun perusteet ja kamera-ajolaitteiden käyttöä. Opintojaksolla opiskelija oppii rakentamaan ilmaisun elementtejä myös kerronnan ristiriitojen, aukkojen ja vihjausten kautta. Lopputyönä toteutetaan valitun lajityypin mukaiset fiktioelokuvat pienryhmissä.

Esitystekniikka

ITW1 Stage ja teatteri – valon ja äänen perusteet 2 op (kv, numerojärjestys, oo)

Opiskellaan luovaa ilmaisua valon ja äänen avulla sekä harjoitellaan valo- ja äänilaitteistojen käyttöä. Perustaitojen opintojakso, joka tulee käydä ennen seuraavia ITW-opintojaksoja. Tehdään teatterisalissa harjoitteita ja pieniä esityksiä sekä opitaan käyttämään laitteistoja mielikuvituksen jatkeena. Käytettävissä on teatterin kiinteät valolinjat, uudet moving head-heittimet, leditekniikka, nostettavat trussilinjat ja efektilaitteet. Äänipuolella harjoitellaan teatteriesitysten koostamiseen tarkoitettujen ääniohjelmien luovaa käyttöä, midiääntä ja äänisuunnittelua. Opiskelija tekee yleensä pienryhmissä valot tai äänet ainakin yhteen ilmaisutaidon tuotokseen tai tapahtumaan (useimmiten näytelmään).

ITW2 Taida tekniikka 1 op (kv, numerojärjestys, oo)

Syvennetään opintojaksolla ITW1 opittuja asioita, opiskellaan äänentoistoa ja moniraitataltiointia, ja perehdytään digitaaliseen äänenkäsittelyyn tietokoneella. Opiskelija tutustuu myös mikrofoni tekniikan perusteisiin, nuotinnusohjelman käyttöön sekä live-esitysten valolaitteiden oikeaoppiseen ja turvalliseen käyttämiseen.

ITW3 Pitkät piuhat ja valoa tunnelin päässä 1 op (kv, numerojärjestys, oo)

Opiskelija valmistaa esitysteknisen projektin, jossa hän osoittaa hallitsevansa valitsemaansa aihepiiriin kuuluvat laitteet ja välineet sekä osaa työskennellä itsenäisesti laatimansa suunnitelman mukaisesti. Tällaisia projekteja voivat olla esimerkiksi konsertin ääni- tai valotekninen suunnittelu ja toteutus, äänitallenteen tekeminen studio- tai live-

olosuhteissa, koneellisen musiikin tekeminen ja tuottaminen, laajamittaisen musiikillisen materiaalin nuotintaminen tietokoneen avulla tai jokin muu opettajan kanssa erikseen sovittava opintojakson aihepiiriin liittyvä näyttötyö.

Luova kirjoittaminen

ITK1 Tarinapaja 2 op (kv, numerojärjestys, oo)

Fiktiivisen kirjoittamisen perusopintojakso. Istumme kuin nuotiopiirissä ja jaamme tietämystämme ja osaamistamme. Tarjolla hyvän kirjoittamisen ja tyylin perusteet sekä loistavaa seuraa. Opintojaksolla kirjoitetaan paljon, annetaan ja saadaan palautetta sekä opitaan kestävästi kritiikkiä ja editoimaan tekstiä. Kirjoitustunnit saa kirjoittaa rauhassa, muuten ollaan yhdessä ja läsnä kirjoitusluokassa tai vaikka museoissa tai ulkona hakemassa innoitusta. Kirjoitetaan tarinoita ja muita lyhyitä harjoituksia, lopuksi ehkä jopa novelli. Opintojakso on hyvä pohja kaikkeen kirjoittamiseen, myös äidinkielen töihin ja reaaliaineisiin, mutta tarkoitus on ennen kaikkea nauttia omasta kirjoittamisesta.

ITK2 Runopaja 2 op (kv, vapaa)

Lyriikan taikapiiri on auki sinulle, joka rakastat runoja, mutta myös sinulle, joka uskot, että runous on "hienoa" ja vaikeatajuista. Nyt ei ole! Opiskelemme kyllä kaikki runoilijan keskeiset keinot, joten opit analysoimaan toisten kirjoittamia runoja, mutta ennen kaikkea pidämme hauskaa kielellä ja hulluttelemme runon mahdollisuuksilla. Kaikki käy!

Opintojakso avartaa opiskelijan käsitystä kielestä yleensä ja runouden kielestä ja keinoista erityisesti. Harjoitukset rohkaisevat kirjoittajaa omassa ilmaisussa sekä runouden lukemisessa ja tulkinnassa. Opintojakso tutustuttaa modernin lyriikan keskeisiin keinoihin ja mahdollisuuksiin.

ITK3 Draamapaja 2 op (kv, vapaa ITK1 jälkeen)

Draama kuuluu kaikkialle: lavalle, televisioon ja valkokankaalle, mutta myös vaikkapa uutisiin, juhlien järjestämiseen ja urheiluun. Jos haaveissa on teatteridiplomi käsikirjoittamisesta, aloita tästä! Jos haluat saada syvemmän käsityksen vaikkapa tv-sarjan kirjoittamisesta, aloita tästä! Opintojaksolla voidaan tehdä yhteistyötä teatteri-ilmaisun kanssa, joskus myös teattereiden tai vaikka yliopiston kanssa. Draama on elämää, josta on leikattu tylsät kohdat pois. Niin myös tältä opintojaksolta.

Draaman kirjoittamisen opintojakso esittelee draaman keskeiset teoriakäsitteet, tärkeimpänä Aristoteleen draaman teoria. Harjoitusten avulla opetellaan hahmottamaan kohtauksen rakenne, henkilögallerian tarkoituksenmukainen luominen eli orkestraatio, konflikti ja sen kehittyminen, dialogi ja subteksti, aihe, teema ja genre.

ITK4 Novellipaja 2 op (kv, vapaa ITK1 jälkeen)

Opintojakson aikana kirjoitetaan novelleja tai vaihtoehtoisesti lyhyt dekkari. Opintojakso tukee äidinkielen opintoja ja opiskelijan omaa kirjoittamisharrastusta sekä antaa valmiuksia tulkita ja ymmärtää kirjallisuutta. Tuloksena upea kokoelma nykynovelleja. Tavoitteena on löytää se kuuluisa oma ääni. Opintojakso vahvistaa kirjoittajan itsetuntoa ja tukee häntä niissä tavoitteissa, jotka hän itse tekstilleen määrittelee. Pääpaino on oman rekisterin laajentamisessa ja rohkeissa kokeiluissa, joihin kirjoittaja saa vertaistukea muilta ryhmän jäseniltä ja ohjaajalta.

ITK5 Positiivinen kierre - kirjoittamalla hyvinvointia 2 op (kv, vapaa, suoritetaan itsenäisesti)

Opintojaksolla keskitytään laaja-alaisesti oman hyvinvoinnin parantamiseen. Tämä opintojakso on avoin kaikille, jotka haluavat voida paremmin. Monipuoliset harjoitukset antavat keinoja oman mielenterveyden vaalimiseen ja henkisen kestävyuden lisäämiseen. Tekstejä ei arvioida eikä arvostella, vaan jokainen asettaa tavoitteensa itse. Opintojakso suoritetaan itsenäisesti opettajan tuella.

Media

ITME1 Miten puhut mediaa: johdatus mediailmaisuun 2 op (kv, numerojärjestys, oo)

Opintojaksolla tutustutaan mediaan kertojana, tarinoiden luojana, ihmistä ja yhteiskuntaa peilaavana olentona. Opiskelija ymmärtää mediahistorian rakenteen ja jatkumon. Lisäksi opiskelija kehittää omaa mediailmaisuutaitoaan ja medialukutaitoaan. Opiskelija valmistaa osana ryhmää mediatyön, jonka aikana harjoitellaan journalistista tiedonhankintaa ja ryhmäprosesseja.

ITME2 Elävä media 2 op (kv, vapaa ITME1 jälkeen, oo)

Opiskelija syventää mediailmaisuutaitojaan ja journalistista työskentelytapaa. Opiskelija hahmottaa journalistisen etiikan ja joukkoviestintää koskevan lainsäädännön. Opiskelija valmistaa 2–7 striimattavaa mediasisältöä, joista osa on suoraan striimattavia audiolähetystyksiä yhteistoiminnassa Radio Moreenin kanssa. Mahdollisesti yhteistoimintaa muiden ilmaisutaitoaineiden kanssa.

ITME3 Media ja valta 2 op (kv, vapaa ITME1 jälkeen, oo)

Opiskelija syventää omaa mediaosaamistaan ja tutustuu siihen, miten media luo ja ylläpitää valtarakenteita. Opiskelija syventää journalistisen tiedonhankinnan osaamistaan. Opiskelija pohtii taiteen ja median rajapintoja ja niiden ylityksiä. Opiskelija suorittaa laajan mediataiteellisen/monimediaalisen mediatyön yhteistyössä muiden ryhmäläisten kanssa.

Koulussamme voi suorittaa median lukiodiplomin.

Musiikki-ilmaisu

ITM1 Mukaan musiikkiin 2 op (kv, vapaa, oo)

Opintojakso on suunnattu kaikille aloittelijoille musiikin maailmassa. Opintojaksolla opetellaan bändisoittimien perusteet alkaen kitarasta ja pianosta. Opiskelija oppii säestämään omaa lauluaan sekä saa riittävät valmiudet osallistua muille syventäville musiikin opintojaksoille. Aikaisempaa kokemusta ei tarvita. Mikäli bändisoittotaitoa jo löytyy, suosittelemme valitsemaan opintojakson ITM3.

ITM2 Lauluilmaisu 2 op (kv, vapaa, oo)

Opiskelija saa valmiuksia laulamiseen ja laulutaitteen harrastamiseen. Opintojaksolla harjoitellaan oikeaa hengitystekniikkaa, äänenmuodostusta ja luontevaa äänenkäyttöä. Edetään yksinkertaisista lauluista moniääniseen kuorolauluun. Ohjelmisto suunnitellaan yhdessä opintojakson alussa. Lauluilmaisun opiskelijat laulavat kuorona koulun juhlissa ja tapahtumissa.

ITM3 Musiikintekijä 2 op (kv, vapaa, oo)

Opintojaksolla keskitytään elävän musiikin tuottamiseen, oman ja valmiin materiaalin työstämiseen esityksiksi, yhteytyöskentelyyn sekä tarvittavan esitystekniikan ja laitteiston hallintaan ja huoltoon. Opiskelija harjoittelee yhteysoittamista valitsemansa kokoonpanon kanssa keskittyen musiikillisen ilmaisun ja motoristen taitojen kehittämiseen bändisoittajana.

ITM4 Liveä lavalle 2 op (kv, vapaa, oo)

Opiskelija oppii suunnittelemaan ja toteuttamaan ryhmässä tai itsenäisesti musiikillisen kokonaisuuden, jossa hän käyttää aiemmin hankkimiaan tietoja ja taitoja. Kyseessä voi olla esimerkiksi pienimuotoinen konsertti, ohjelmaa koulun juhliin tai tapahtumiin, äänite tai taiteidenvälinen projekti.

Muistathan, että meillä voi opiskella musiikkia (MU) ja musiikki-ilmaisua (ITM) sekä suorittaa musiikin lukiodiplomin.

Tanssi-ilmaisu

ITT1 Tanssiva minä 2 op (kv, vapaa, oo)

Tutustutaan tanssiin erilaisten tanssitekniikoiden ja -tyylien avulla, hyödyntäen erilaisia liiketekniikoita, valmista liikemateriaalia sekä improvisaatiota. Tanssitaan sekä yksin että kontaktissa muihin ryhmäläisiin ja harjoitellaan esiintymistä toisille opiskelijoille. Käydään katsomassa tanssiesitys ja reflektoidaan kokemusta. Opiskelijan kehonhahmotus ja kehollinen ilmaisu kehittyvät.

ITT2 Yhdessä tanssien 2 op (kv, vapaa, oo)

Opiskelija saa käsityksen tanssin monista mahdollisuuksista ja oppii tuntemaan tanssin historiaa. Pohditaan tanssin paikkaa yhteiskunnassa ennen ja nyt sekä mietitään, miten tanssilla voi vaikuttaa. Viedään tanssia erilaisiin konteksteihin: opintojaksolla on mahdollista suunnitella tanssia hyödyntävä projekti, joka voidaan toteuttaa esim. vanhainkodeissa, päiväkodeissa, kouluissa, toimintakeskuksissa tai muissa koulun ulkopuolisissa paikoissa esim. ohjaten eri ryhmiä tai esiintyen heille. Käydään katsomassa tanssiesitys.

ITT3 Koreografia 2 op (kv, vapaa, suositellaan 2. tai 3. opiskeluvuotena, oo)

Opiskelija saa perustietoja tanssin valmistamisesta. Opintojaksolla opiskelija oppii muokkaamaan liikemateriaalia erilaisilla menetelmillä ja huomioimaan mm. musiikin, valot, puvustuksen ja maskeerauksen osana koreografista kokonaisuutta. Kokeillaan erilaisia yksilö- ja ryhmäharjoituksia koreografian tuottamiseksi. Mahdollisuuksien mukaan luodaan koreografioita yksin tai ryhmänä. Käydään katsomassa tanssiesitys.

ITT4 Tanssien työelämään 2 op (kv, edellytyksenä yksi aiempi tanssi-ilmaisu opintojakso, suositellaan 2. tai 3. opiskeluvuotena, oo)

Opiskelija hahmottaa tanssin kenttää erityisesti tanssinohjaajan ja tanssijan työn näkökulmista. Opiskelija saa tietoa tanssialan koulutusmahdollisuuksista ja tutustuu tanssin ammattikenttään. Tieto tanssipedagogiikasta lisääntyy, ja sen myötä opiskelija oppii tanssin opettamisen perustaitoja. Opiskelija oppii erittelemään ja arvioimaan tanssia sekä keskustelemaan tanssista. Opiskelijan on mahdollista sisällyttää jo olemassa oleva tanssinohjaajan tai tanssijan työ osaksi opintosuoritusta.

Koulussamme voi suorittaa tanssin lukiodiplomin.

Teatteri-ilmaisu

ITTE1 Ensiaskeleita näyttelijäntaiteeseen 2 op (kv, oo)

Opiskelija kehittää ilmaisuinstrumenttiaan (ääni, keho, mieli) kokonaisvaltaisesti. Hän harjaannuttaa sekä ilmaisuaitiaan että syventää teatterillista osaamistaan ja ajatteluaan. Opiskelija tutustuu näyttämöllisen ilmaisun peruselementteihin, kuten lavalla olemiseen ja kontaktiin. Opiskelu tapahtuu yksin, pareittain ja ryhmissä.

ITTE2 Näyttelijäntaide 2 op (kv, vapaa ITTE1 jälkeen, oo)

Opiskelija syventää näyttelijäntaiteen tuntemustaan, ryhmätyötaitojaan sekä omaa ilmaisuaan mm. roolityöskentelyn avulla. Työskentelyn pohjana voidaan käyttää mm. klassikkotekstejä. Opintojaksolla työstettyä materiaalia on mahdollista esittää julkisesti.

ITTE3 Improvisaatio 2 op (kv, oo)

Opiskelija osallistuu näyttämöllisiin tilanteisiin ilman ennalta suunniteltua käsikirjoitusta. Työskentelyssä pääpaino on vuorovaikutuksen ja spontaneiteetin korostamisessa. Työskentely tapahtuu yksin, pareittain sekä pienryhmissä.

ITTE4 Ensiaskeleita ohjaajuuteen 2 op (kv, oo)

Opiskelija laajentaa teatterikäsitystään perehtymällä ohjaajantyön alkeisiin. Työskentelyn aikana opiskelija harjaannuttaa omia tapojaan toimia ohjaajana eri harjoitteiden kautta. Samalla opiskelija muodostaa kokonaiskuvaa ohjaajatyöhön kuuluvista elementeistä. Opintojaksolla opiskelija voi toimia myös näyttelijänä.

ITTE5 Teatteritietous 2 op (kv, oo)

Opiskelija tutustuu teatterihistorian keskeisiin teoksiin, tapahtumiin ja tekijöihin. Opintojakson aikana opiskelija saa tietoa myös nykypäivän teatterikentästä; koulutuksesta, toimenkuvista ja käytännöistä.

ITTE6 Teatteri-ilmaisun lopputyö 2 op (kv, oo)

Opiskelija osallistuu teatteriproduktion valmistamiseen ja esittämiseen työryhmän jäsenenä. Opiskelija harjaannuttaa ilmaisullisia valmiuksiaan sekä draamallista ajatteluaan myös omatoimisesti roolityössään.

Koulussamme voi suorittaa teatterin lukiodiplomin.

Tuotanto

ITO1 2 op (kv, 2. opiskeluvuotena, oo)

Taide ei ole vain taiteilijoiden asia! Tällä opintojaksolla tutustut tuottajan työhön esim. teatterissa, tapahtumissa, konserteissa. Opintojakso on sekoitus käytännön työtä ja luovaa ideointia. Tuotantoa opitaan tekemisen kautta - ryhmä toimii tuotantotiiminä, joka suunnittelee ja toteuttaa ulkopuolisille suunnatun koulun tapahtuman (esim. konsertti, teatteriesitys) yhteistyössä muiden ilmaisutaitoaineiden kanssa. Opintojakson aikana käsitellään tuotannon eri vaiheita esim. ideointi, konseptin kehittäminen, budjetointi ja järjestäminen. Pääset myös harjoittelemaan markkinointia ja tiedottamista.

Opinto-ohjaus

OPINTO-OHJAUS	66
---------------------	----

---

pa = pakollinen opintojakso

vv = valtakunnallinen valinnainen opintojakso

kv = koulukohtainen valinnainen opintojakso

kt = koulukohtainen temaattinen opintojakso

oo = suoritetaan opetukseen osallistumalla (ei voi suorittaa itsenäisesti)

op = opintopiste

Opinto-ohjaus

OP1 Minä opiskelijana 2 op (pa, oo, 1. opiskeluvuotena)

Tutustutaan lukiossa opiskeluun, lukio-opintojen käytänteisiin ja omaan ryhmänohjausryhmään. Opiskelija laatii opintojakson aikana henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman ja alustavan ylioppilastutkintosuunnitelman.

OP2 Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus 2 op (pa, hajautettuna 2. ja 3./4. opiskeluvuotena)

Opintojaksolla suunnitellaan omaa tulevaisuutta lukion jälkeen sekä syvennetään itsetuntemusta omista vahvuuksista, kiinnostuksenkohteista ja tavoitteista. Perehdytään työelämään ja koulutusvaihtoehtoihin Suomessa ja ulkomailla.

OP3 Työelämäosaaminen 2 op (kv, aikaisintaan 2. opiskeluvuotena)

Opiskelija hyödyntää koulun ulkopuolella hankkimaansa työkokemusta oman osaamisen ja työelämätaitojen tunnistamisessa, kuvaamisessa ja arvioimisessa. Opintojakso edellyttää lukio-opintojen aikana hankittua työkokemusta tai vapaaehtoistoimintaa noin 60 tuntia. Opiskellaan itsenäisesti.

OP4 Tuutoritoiminta 2 op (kv, oo)

Tuutori toimii vertaisohjaajana lukio-opintoja aloittaville opiskelijoille sekä esittelee oppilaitosta ysiuokkalaisille ja muille kiinnostuneille erilaisissa tapahtumissa. Tuutoritoiminta sisältää tuutorikoulutuksen ensimmäisen opiskeluvuoden keväällä ja osallistumisen varsinaiseen tuutoritoimintaan toisen opiskeluvuoden aikana.

OP5–8 Ohjattu toiminta (kv)

Ohjattu toiminta koostuu ryhmämuotoisesta toiminnasta, jonka sisältö ja laajuus vaihtelee lukuvuosittain. Ryhmän tavoitteena voi olla esimerkiksi opiskelutaitojen, vuorovaikutustaitojen tai arjen taitojen vahvistaminen.

Lukiodiplomit

Lukiodiplomien tehtävänä on antaa opiskelijalle mahdollisuus osoittaa erityistä osaamistaan ja harrastuneisuuttaan. Lukiodiplomi kuvaa monipuolisesti opiskelijan tavoitteellista työskentelyä, kehittyneitä taitoja ja syvällistä osaamista. Opetushallitus määrää diplomien suoritustavat ja arviointiperusteet. Voit tutustua näihin tarkemmin [opetussuunnitelmassa](#).

Tampereen yhteiskoulun lukiossa opiskelija voi suorittaa lukiodiplomin seuraavilla aloilla:

- kuvataide
- liikunta
- media
- musiikki
- tanssi
- teatteri

Yli oppiainerajojen

Tampereen yhteiskoulun lukiossa järjestetään joka lukuvuosi useita oppiainerajat ylittäviä opintojaksoja, kursseja ja produktioita. Nämä kokonaisuudet voivat vaihdella vuosittain ja niistä tiedotetaan Wilmassa. Opiskelija voi valita oppiainerajat ylittäviä opintojaksoja tai kursseja kuten yhteiskuntaopin ja englannin tai musiikin ja englannin yhdistäviä opintoja. Tanssi ja ruotsi yhdistyvät kurssilla Dansa med språk, Ihminen ja teknologia-kurssilla lähestytään teemaa psykologian ja filosofian näkökulmista ja erilaisilla temaattisilla opintojaksoilla voidaan tutkia ilmiöitä laajasti yli oppiainerajojen. Erilaisissa ilmaisutaidon produktioissa ilmaisutaitoaineet toimivat yhdessä ja mukana voi olla myös muita oppiaineita.

Tampereen yhteiskoulun lukiolla on laaja yhteistyöverkosto ja teemme runsaasti yhteistyötä mm. ammattiteattereiden, muiden oppilaitosten ja erilaisten järjestöjen ja yritysten kanssa. TYKissä tehdään yhteistyötä paikallisten, valtakunnallisten ja kansainvälisten toimijoiden kanssa. Näissä yhteistyöprojekteissa työelämätaidot kehittyvät tositilanteissa.

